

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΝΟΜΒΡΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 22

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΑΤΡΕΙΑ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

Β'.

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου» εἶπομεν, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ἐπιδρᾷ εὐεργετικῶς εἰς τὸν πολιτισμόν, διότι δημιουργεῖ τρόπον τινὰ νέαν ψυχὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐμφυσᾷ εἰς αὐτὸν νέον καὶ ὑπερκόσμιον πνεῦμα, ἐξευγενίζει τὰς νοσταλγίας καὶ τοὺς πόθους του. Ἄλλ' ἡ λατρεία μας εἶναι σπουδαιότατος πολιτιστικὸς παράγων καὶ ἀπὸ μιᾶς ἄλλης ἀπόψεως. Ἐφ' ὅσον ὁ ὑγιὴς πολιτισμὸς εἶναι ἡ ἰσόρροπος πραγματοποίησις τῶν ἀξιῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐμφύτων προδιαθέσεων καὶ ἰκανοτήτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· καὶ ἐφ' ὅσον ἡ πολιτιστικὴ νόσος ἀποφεύγεται, ὅταν συναναπτύσσονται ἄρμονικῶς πάντες οἱ τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ λατρεία συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν διάδοσιν καὶ πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας τοῦ ὑγιοῦς πολιτισμοῦ, διότι φέρει εἰς ζῶσαν ἐπαφὴν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ "Α γ ι ο ν, τὸ ὅποῖον εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν καὶ ἰδεωδῶν, τὰ ὅποια εἶναι τρόπον τινὰ «ἀνταύγειαι τῶν μαρμαρυγῶν» καὶ «ἀπειροπληθεῖς κατὰ τὸν χρωματισμὸν διαθλάσεις» τοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐκπεπομένου αἰωνίου φωτός.

Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ἀποτελεῖ ἀληθῆ ὕμνον τῆς ἰδέας τοῦ ὑγιοῦς πολιτισμοῦ, διότι πρὸς δημιουργίαν καὶ ἐξέλιξιν αὐτῆς συνεργάζονται διὰ τῶν αἰῶνων ἄρμονικῶς αἱ κυριώτεραι τῶν πτυχῶν καὶ ἐκφάνσεων τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ οἰκονομικὸς καὶ τεχνικὸς πολιτισμὸς, εἰς τὸν ὅποῖον ὀφείλονται τὰ πολύτιμα λειτουργικὰ χειρόγραφα καὶ ἀντικείμενα τῆς θείας λατρείας· ἡ θεο-

λογική και μεταφυσική σκέψις, ὡς και ὁ δογματικὸς πλοῦτος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς· ἡ ἀπαράμιλλος ἀρχιτεκτονικὴ μὲ τὸν μυσταγωγικὸν και ἀναγωγικὸν χαρακτῆρά της· ἡ ζωγραφικὴ μὲ τὴν ἀρμονίαν τῶν σχημάτων και χρωμάτων τῶν «ἀγίων εἰκόνων», τὰς ὁποίας ἐψηφοθέτησεν ἢ ἐζωγράφησε χεῖρ εὐσεβοῦς καλλιτέχνου· ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις διὰ τῆς ἀρμονίας τῶν στίχων, τῶν πνευματικῶν λόγων και τοῦ δραματικοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς, ὡς και ἡ μετ' αὐτῆς συνδεομένη πρὸς ἀποτελέσειν τῆς ψαλμωδίας μουσικὴ διὰ τῆς ἀρμονίας τῶν φθόγγων και τῶν μυστικῶν ἤχων, οἱ ὁποῖοι ἐκφράζουσι τὰ διὰ τῆς λατρείας δημιουργούμενα θρησκευτικὰ βιώματα· αἱ λοιπαὶ τέχναι, αἱ ὁποῖαι τεχνουργοῦσι τὰ ἄμφια τῶν ἱερέων και τὰ σκευὴ τοῦ ναοῦ· ἡ ξυλογλυπτικὴ, ἡ χρυσοχοικὴ, ἡ ὑφαντικὴ, ἡ ποικιλτικὴ· αἱ ἐνισχύσεις τῆς Πολιτείας· αἱ παρορμήσεις και ἡ συνδρομὴ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος—πᾶσαι αἱ ἐν χώρῳ και χρόνῳ πραγματοποιήσεις αὗται και ὑλοποιήσεις και ἐκφράσεις τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν και ἰδεωδῶν ἐδημιούργησαν τὴν ἀπαράμιλλον ὀρθόδοξον λατρείαν, ἡ ὁποία τοιουτοτρόπως παρουσιάζεται ὡς ἡ συνισταμένη αὐτῶν¹.

Ἄλλ' ἡ ὀρθόδοξος λατεία δὲν εἶναι μόνον ὁ δέκτης και ἐνσαρκωτῆς τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν και ἰδεωδῶν. Συγχρόνως εἶναι και ὁ πομπὸς και κήρυξ αὐτῶν. Τοῦτο θὰ διαπιστώσωμεν, ἐὰν ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὴν στάσιν τῆς ὀρθοδόξου λατρείας ἐναντι τῶν ἐπὶ μέρους τομέων τοῦ πολιτισμοῦ. Αὕτη ὄχι μόνον ἀναγνωρίζει και εὐλογεῖ πάντας τούτους, ἀλλ' ἐπὶ πλεόν ὑποκδεικνύει και ὑποβοηθεῖ τὴν ἀρμονικὴν συνανάπτυξιν αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἱεραρχικὴν κλίμακα τῶν ἀξιῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὡς λέγει ὁ ὠραῖος ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος, πρέπει «τὸ χεῖρον καθυποτάξαι τῷ κρείττονι και τὴν σάρκα δουλώσαι τῷ Πνεύματι». Ἄν μελετήσωμεν τὴν στάσιν τῆς λατρείας μας ἐναντι τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν και ἀγαθῶν, θὰ διαπιστώσωμεν τὰς ἀληθείας ταύτας.

Ἐν πρώτοις εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι τὰ ὀρθόδοξα λειτουργικὰ κείμενα εὐλογοῦν και καθαγιαζοῦν και αὐτὸν τὸν ὕλι-

1. Πρβλ. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωθίου, ἐν Ἀθήναις 1958, σελ. 118 και 119.

κὸν καὶ τεχνικὸν πολιτισμόν. «Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία, παρὰ τὸν ἐξόχως μυσταγωγικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, παρὰ τὴν ἰσχυρὰν βίωσιν τῆς αἰωνιότητος καὶ τὴν εἰς οὐρανούς ἀνάτασιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, οὐδαμῶς παραθεωρεῖ τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ τὰς πολυειδεῖς σχέσεις τῶν πιστῶν πρὸς τὴν φυσικὴν πραγματικότητα καὶ δημιουργίαν. Τοῦτο εἶναι ἄλλως τε σύμφωνον πρὸς τὰς δογματικὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀρχάς. Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς του ἠγγίασε καθόλου τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὴν ἐπίγειον ταύτην ζωὴν, καὶ καθ' ὅσον ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη δημιουργία ἀποτελεῖ ὡσαύτως ἀντικείμενον τῆς λυτρωτικῆς ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ τῶν πάντων ἀνακαινίσει, εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος λατρεία δὲν δύναται νὰ παραθεωρήσῃ τὴν ἐγκόσμιον ταύτην πραγματικότητα, ἡ ὁποία ἄλλως ἀποτελεῖ τὸν πρόδρομον τῆς οὐρανοῦ ζωῆς καὶ τὸν προθάλαμον τῆς αἰωνιότητος»². Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὰ ὀρθόδοξα λειτουργικὰ κείμενα θεωροῦν ὡς εὐλογίαν Θεοῦ τὸ νὰ ἔχη ὁ ἄνθρωπος «ἐγκόσμια ἀγαθὰ», «πλησμονήν» σίτου, ἄρτου, οἴνου καὶ ἐλαίου, «ἐπαύλεις ποιμνίων», πρόβατα, καμήλους, ζεύγη βοῶν, «χλαίνας ἐκ βύσσου καὶ πορφύρας», «ἔρια καὶ λῖνον». Οὕτως ἐξηγεῖται διατὶ δεόμεθα «ὕπὲρ εὐκрасίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν». Ἐν τῷ Εὐχολογίῳ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουν εὐχαί, ἀναφερόμεναι εἰς πλείστας ἐκφάνσεις τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐγκοσμίου βίου, λ.χ. εὐχαί «ἐπὶ θεμελίου οἴκου», «εἰς χωράφια, κήπους, ἀμπελῶνας», «ἐπὶ εὐλογῆσει σπόρου», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἄλωνα», «εἰς μετάληψιν σταφυλῆς», «ἐπὶ εὐλογῆσει οἴνου», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἄλας», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι ποίμνην», «εἰς κατασκευὴν πλοίου», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι δίκτυα», «ἐπὶ ἐγκαινίοις ἀρδευτικῶν ἔργων»³ κ.λ.π.

Τοιοιτοτρόπως τὸ περιεχόμενον τῆς ὀρθοδόξου λατρείας ἀποτελεῖ ἀρίστην ἐπιβεβαίωσιν τῶν λόγων τοῦ Casper, ὁ ὁποῖος γράφει, ὅτι «ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ δημιουρ-

2. Ἄνδρ. Θεοδώρου, Ἡ οὐσία τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐν Ἀθήναις 1961, σελ. 159.

3. Εὐαγγ. Θεοδώρου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 94—95.

γήση γεφύρας μεταξύ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Γνωρίζει ἤδη, ὅτι,—ἀφ' ἧς ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἔζησεν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καὶ ἔπαθεν ἐν τῇ σαρκὶ καὶ ἀφ' ἧς...διὰ τῆς νίκης τῆς Ἀναστάσεως ἐλάμπρυνε καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα καὶ σύμπασαν τὴν Κτίσιν—, ἐδημιουργήθη ἡ γέφυρα, ἥτις συνδέει τὸν οὐρανὸν μετὰ τῆς γῆς»⁴.

Ἡ χρῆσις ἢ ἡ κατάφασις τοῦ ὑλικοῦ στοιχείου ἐν τῇ πνευματικωτάτῃ ὀρθοδόξῳ λατρείᾳ, ἀνταποκρινομένη εἰς τὸ ὅτι ὁ ἀνθρωπος εἶναι «ὕλικοπνευματικόν» ὄν, οὐδόλως συντελεῖ εἰς τὴν ἐξωτερικοποίησιν τῆς λατρείας αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντιθέτως ὀδηγεῖ εἰς ἐμβάθυνσιν ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ὁ βιῶν μετὰ κατανοήσεως τὴν καθ' ὅλου ὀρθόδοξον λατρείαν γνωρίζει, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὑλικοῦ στοιχείου ἐν αὐτῇ καθιστᾷ τὰς πνευματικὰς ἀληθείας ἰσχυροτέρας καὶ πειστικωτέρας παρὰ ὁ ἀπλοῦς λόγος. Ἐπομένως τὸ ὑλικὸν στοιχεῖον παίζει εὐεργετικὸν ρόλον, ἐφ' ὅσον συντελεῖ, ὥστε ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ νὰ ἐκφράζεται πληρέστερον καὶ τελειότερον.

Ἄλλως τε ἡ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου λατρείας κατάφασις τῶν ὑλικῶν ἀξιῶν καὶ τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ οὐδόλως σημαίνει ἀπολυτοποίησιν ἢ ἔξαρσιν αὐτῶν ὑπὲρ τὰς πνευματικὰς ἀξίας. Ἀντιθέτως ἡ λατρεία ὑποβοηθεῖ ἡμᾶς νὰ συνειδητοποιήσωμεν, ὅτι ἡ ποιότης τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κτήσεως καὶ χρήσεως αὐτῶν καὶ ὅτι ταῦτα δεόν νὰ ὑποτάσσωνται εἰς ἀνωτέρους πνευματικοὺς προσανατολισμοὺς καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ θυσιάζωνται πρὸς χάριν αὐτῶν. Κατὰ ταῦτα «ὑπὲρ Χριστὸν καὶ ἀργύριον χάρις ἀγαθὴ». Πρέπει πρὸ πάντων νὰ λαμβάνωμεν «παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γινῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον· κρεῖσσον γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν· πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν»⁵.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

4. J. Casper, Weltverklärung im liturgischen Geiste der Ostkirche, Freiburg im Breisgau 1939, σελ. 45.

5. Εὐαγγ. Θεοδώρου, ἐνθ. ἀνωτ., σελ. 97.

Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα

Ο ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Μόλις ξέφυγε ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ὁ Παπαφλέσσας χύθηκε, περιτριγυρισμένος πάντα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του, στὸ Μωρηά, σὰν ἄστρο λαμπρὸ στὸ νυχτωμένον οὐρανό. Πῆγε πρῶτα στὴν ἀνυπόταχτη Μάνη, καὶ περνώντας ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό, τὰ ξεσήκωσε μὲ τὰ φλογισμένα ἐπαναστατικά του κηρύγματα. Πέρασε κι' ἀπὸ τὸ Μαρδάκι κι' ἀπὸ κάθε σχεδὸν κεφαλοχώρι καὶ στὸ τέλος στάλιασε στὴν Καλαμάτα, πού οἱ ὀπλαρχηγοὶ τοῦ Μωρηᾶ τὴν εἶχανε βάλει σὰν πρῶτο στόχο τους. Ἐκεῖ εἶχανε μαζευθῆ ὄλοι· ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Μαυρομιχάλης, ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, ὁ Κεφάλας, κι' ἄλλοι πολλοί, μὲ δυόμισυ χιλιάδες περίπου παλληκάρια τους. Κι' ὄλοι τους ἦτανε σύμφωνοι, πῶς δὲν ἐπαιρνε ὁ ξεσηκωμὸς τοῦ Γένους καμμιά ἀναβολὴ καὶ πῶς, ἂν περίμεναν τοὺς κοτζαμπάσηδες, θὰ κατάληγε σὲ πάρα πολὺ κακὸ τέλος ἢ ὑπόθεση.

Ἀποτραβήχθησαν λοιπὸν οἱ ὀπλαρχηγοὶ στὸ Μοναστήρι τοῦ Προφήτ' Ἡλία, λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν Καλαμάτα, κι' ἐκεῖ ὠργανώθησαν κι' ἀποφασίσανε τὴ συστηματικὴ πολιορκία τῆς Πολιτείας. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν παλληκαριῶν καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἦτανε μέγας κι' ἀσυγκράτητος. Κι' ὅταν μάλιστα μαθεύτηκε πῶς στὸν Ἄρμυρὸ τῆς Μάνης ἔφθασε κάποιον Συμυριώτικον καράβι κι' ἐξεφόρτωνε ἄφθονα μπαρουτόβολα γιὰ τὸ στρατόπεδο, ὁ ἐνθουσιασμὸς ἀναψε καὶ κόρωσε καὶ γίνηκε Λαμπριάτικος κάψαλος.

Τὴν ἀποστολὴν αὐτὴ πολεμοφοδίων τὴν εἶχε ὀργανώσει ὁ Παπαφλέσσας, ὅταν εἶχε περάσει ἀπὸ τὴν Σμύρνη κατεβαίνοντας πρὸς τὸν Μωρηά. Καὶ μπορεῖ κανεὶς κι' ἀπ' αὐτὸ τὸ παραμικρὸ ἀκόμα νὰ καταλάβῃ ποιά ὑπῆρξεν ἢ συμβολὴ του στὴν προετοιμασίαν τοῦ Ἄγῶνα. Κολοσσιαία πραγματικὰ στάθηκε ἢ προσπάθειά του πού σήμερον λησμονιέται σχεδὸν καὶ ξεχνιέται, γιὰ τὴν ἐσκεπάσανε μὲ τὴν αἴγλη τους τὰ ὑπέροχα κατορθώματα τῆς ἀνδρείας πού ἐπακολούθησαν. Αὐτὸς ὅμως πού μελετᾷ προσεκτικὰ τὰ πράγματα πείθεται ἀδίστακτα, πῶς ἢ ὀργάνωση, τὸ ξέσπασμα καὶ τὸ ξεκίνημα τοῦ ξεσηκωμοῦ μας ὀφείλεται, κατὰ κύριον λόγον, στὸν Παπαφλέσσα. Κι' ὅταν μὲ σύνεση καὶ προσεκτικὰ καλοζυγιάζῃ κανεὶς τὸ βᾶρος καὶ τὸ μέγεθος τῆς συμβολῆς του, καταλήγει στὸ συμπέρασμα, πῶς στάθηκε τὸ θεμελιακὸ ἀγκωνάρι, ἐπάνω στὸ ὁποῖο στη-

ρίχθηκε καὶ ὑψώθηκεν ἀκατάλυτο τὸ νέο Ἐθνικὸ μας οἰκοδόμημα· καὶ πὼς αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πρωτεργάτης τῆς Ἐθνεγεροσύνης μας καὶ πρωταγωνιστὴς στὸ ἔργο τῆς Φιλικῆς.

Δὲν θὰ περιγράψωμεν ἐδῶ πολεμικὲς λεπτομέρειες ἀπὸ τὸν ἱερό μας ἀγῶνα. Οὔτε καὶ τί ἐπακολούθησε κατόπιν. Δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ σκοπὸς μας. Πινελιὲς μονάχα χαράζομε ἀπὸ τὴν ἐπιβλητικὴ φυσιογνωμία τοῦ Παπαφλέσσα. Κι' αὐτὸ μονάχα λέμε· πὼς ἡ πολιορκία αὐτῆ τῆς Καλαμάτας στάθηκε τὸ καθαυτὸ πρῶτο ξεκίνημα καὶ ἡ πρώτη νίκη τοῦ Εἰκοσιένα. Καὶ ἡ νίκη αὐτῆ—τὸ λέμε καὶ τὸ κηρύττομε—δὲν θάτανε βολετὴ καὶ δυνατὴ, χωρὶς τὴν πίστη, χωρὶς τὴν δραστηριότητα καὶ χωρὶς τὴν ἀποστολικὴ δρᾶση τοῦ Παπαφλέσσα. Αὐτὸς ἔστρωσε τὸν δρόμο της, αὐτὸς πρωτόβαλε σὲ κίνηση, καὶ σ' ἐνέργεια καὶ πράξη τοὺς ἀβέβαιους καὶ θαμποὺς ἀκόμη ἐπαναστατικοὺς δραματισμοὺς τοῦ λαοῦ μας. Αὐτὸς ἔστησε καρτέρι ὑπομονετικὸ στοὺς προεστοὺς καὶ τοὺς ἔπιασε στὸ δόκανό του. Αὐτὸς χάραξε, μὲ σταθερὸ χέρι, τὸ σχέδιο τῆς μάχης. Αὐτὸς ἔλευθέρωσε τὰ δουλωμένα πνεύματα καὶ τᾶσυρε νὰ σμίξουνε μὲ τ' ἀθάνατα προγονικά μας. Κι' αὐτὸς γίνηκεν ἡ βροντόχη σάλπιγγα ποὺ ἐγέμισε τ' αὐτιά καὶ τῶν πιὸ βλαμμένων ἀκόμη στὴν ἀκοή τους, πὼς εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ ν' ἀντιδρομήσῃ τὸ ρεῦμα· καὶ πὼς ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ μετουσιωθῇ ἡ σκλαβιά σ' ἐλευθερία. Ἄς μᾶς γίνῃ, στοὺς θολοὺς μας αὐτοὺς καιροὺς, τὸ φωτεινότατο πρότυπο τοῦ στρατευόμενου στὸ ἰδανικὸ ἀνθρώπου. Δὲν ὑπάρχει ἐμπόδιο στὴν πίστη. Ὁ ἄνθρωπος—κάθε ἄνθρωπος—ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ θὰ πιστέψῃ ταμιεύει μέσα του δυνάμεις ὑπερθαρμάσιες, ποὺ μετακινοῦν βουνά, ὅπως εἶπε ὁ Χριστὸς, κάνουνε τὶς καρδιὲς νὰ βουίζουνε σὰν τὸ σμάρι στὸ μελισσοκόφιο, καὶ συντάσσουνε τὶς ψυχὲς σὲ μάχη, γιὰ τὴν νίκη πάντα καὶ γιὰ τὸν θρίαμβο.

★

Τὸ μήνυμα τοῦ ξεσηκωμοῦ στὸ Μωρητὰ πέρασε γρήγορα στὰ νησιὰ καὶ στὴν Ὑδρα. Ὁ Παπαφλέσσας εἶχε δοκιμάσει στὸ πέρασμά του νὰ κερδίσῃ μὲ τὸ μέρος του τοὺς προεστοὺς. Δὲν τὸ πέτυχε ὅμως. Καὶ μόλις τοὺς μίλησεν ἀνοικτὰ γιὰ τὴν ἀνάγκη ν' ἀρχίσῃ ὁ Ἄγώνας αὐτοὶ μετρῶντας καὶ ζυγιάζοντας μὲ «τὸν νοῦν τῆς σαρκὸς» τοὺς μεγάλους κινδύνους τοῦ ἐγχειρήματος, τ' ἀρνήθησαν κι' ἀντιτάχθηκαν κατηγορηματικά. Καὶ τότε, χωρὶς νὰ χάνῃ καιρό, συνεννοηθῆκανε μ' ἓνα κοσμαγάπητο κι' ὄλο καρδιὰ μικροκαπετάνιο, τὸν Ἀντώνη Οἰκονόμου, ποὺ εἶχε φάει τὴν θάλασσα μὲ τὸ κουτάλι, μὰ τότες εἶχε βγῆ στὴ στερεῖα γιὰ τὸν τοῦ εἶχε ρουφήξῃ τελευταῖα ἡ φουρτούνα τῆς θάλασσας τὸ καράβι του. Συνεννοήθηκε ἐπίσης καὶ μ' ἄλλους

λεβεντόψυχους ανθρώπους τοῦ λαοῦ, πού ἦτανε Φιλικοὶ κι' ἀληθινοὶ πατριῶτες καὶ συμφωνήσανε νὰ ὀργανωθοῦνε, νὰναί ἔτοιμοι καὶ μόλις ξεσηκωθῆ ὁ Μωρηᾶς νὰ ξεσηκωθοῦνε κι' αὐτοί.

Κι' ἔτσι καὶ γίνηκε. Στὰ πρῶτα λοιπὸν ἐπαναστατικά μη-νύματα πού φθάσανε ἀπὸ ἐκεῖ, ὁ Οἰκονόμου κουβέντιασε μὲ τοὺς προεστοὺς· μὰ αὐτοὶ ἀρνηθήκανε ἐπίμονα, κι' οὔτε λέξη δὲν ἠθέλανε ν' ἀκούσουνε γι' ἀναστατώματα στὸ νησί. Καὶ μάλιστα, γιὰ νὰ δείξουνε τὴν ἀποφασιστικὴ διάθεση ν' ἀντιμα-χῆσουνε σὲ κάθε «ἀνέμουαλη περιπέτεια», στρατολογήσανε καὶ φευγατίσανε νωρίτερα ἀπὸ ἄλλοτες τοὺς ναῦτες πού ἔστειλε κάθε χρόνο ὑποχρεωτικά τὸ νησί γιὰ τὸν Τουρκικὸ στόλο. Μὰ ὁ Οἰκονόμου τοὺς πρόφθασε στὴ Μῆλο καὶ τοὺς γύρισε πίσω. Κι' ὅταν, στὸ ἔβγα τοῦ Μάρτη, ἔφθανε μ' ἓνα ψαροκάϊκο τὸ μήνυμα τοῦ ξεσηκωμοῦ στὸ Μωρηᾶ καὶ πῶς οἱ ἐπαναστάτες πολιορκοῦσανε τοὺς Τούρκους τότε στὴν Ἀκροκόρινθο, ἐβούίξε τὸ νησί ἀπὸ ἀλαλαγμοὺς χαρᾶς κι' ἐγιόμισε τὸ γιολοπερίγιο ἀπὸ ἀναστατωμένα πλήθη.

Καὶ τὴ νύχτα, μέσα στὸ σκοτάδι κι' ὅταν ὅλοι καταλάγιαζαν ἀνύποπτα στὰ σπιτικά τους, ὁ Οἰκονόμου μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀναστάτωσε κυριολεκτικά τὸ νησί ἀπὸ τὰ ξεφρενιασμένα καμπανίσματα κι' ἀπὸ φωνὲς ἄγριες καὶ βροντερές—«Στ' ἄρματα!...στ' ἄρματα...!». Σὲ λίγο μερμήγκιασεν ὁ λαὸς ἀπὸ φουρτουνιασμένα πλήθη, πού μ' ἐμψυχωτῆ τους καὶ καθοδηγητῆ τους τὸν Οἰκονόμο πατήσανε τ' ἀραγμένα στὸ λιμάνι καράβια καὶ γυρίσανε τὰ στόμια τῶν κανονιῶν τους πρὸς τὸ νησί· καὶ κατόπιν πατήσανε καὶ τὸ Διοικητήριο, καθαιρέσανε τὸν διοικητῆ κι' ἐγκαθιδρύσανε τὸν Οἰκονόμου. Καὶ οἱ προεστοί, θέλοντας καὶ μὴ τότε, ἀπογυμνωμένοι ἀπὸ κάθε δύναμη καὶ σὰν φρόνιμοι καὶ πατριῶτες κατὰ βάθος ἄνθρωποι πού ἦτανε, προσχωρήσανε στὸ Ἐπαναστατικὸ κίνημα. Καὶ σὲ λίγο, τὰ Ὑδραϊκά καράβια, ἐνωμένα μὲ τὰ Σπετσιώτικα, σαλπάριζαν πρὸς τὸ ἀνοικτὸ πέλαγος γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Ἐπανάσταση καὶ τῶν Σαλαμινομάχων ἡ ἀγία πνοὴ κυμάτιζε τὴν πρώτην ἐπαναστατικὴ σημαία.

Ἡ σημασία τοῦ γεγονότος αὐτοῦ στάθηκεν ἀνυπολόγιστη. Κι' ἀντιλογίζει μὲ τὴν περιλάλητη νίκη τῆς Ἑλλης στοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, μὲ Ναύαρχο τὸν ἡρωϊκὸν Ὑδραῖο Κουντουριώτη. Γιατὶ ἐμπόδισε καὶ τότε τὸν Τούρκικο στόλο νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ στρατὸ στὸ Μωρηᾶ, καὶ νὰ πνίξῃ τὴν Ἐπανάσταση στὸ ξεκίνημά της...

(Συνεχίζεται)

ΑΜΜΩΝΑΣ

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

23. Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ

«Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς καὶ διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν» (Λουκ. κδ', 51).

Ἐπ' τὰ τελευταῖα κεφάλαια τῶν ἱερῶν ἱστορικῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης πληροφοροῦμεθα πῶς ὁ Κύριος ἀνέστη καὶ πῶς ἐνεφανίζετο στοὺς μαθητὰς καθὼς καὶ σὲ πολλοὺς ἀξίους μιᾶς τέτοιας τιμῆς. Αἱ ἐμφανίσεις δὲν ἦσαν πνευματικαί, ἀλλὰ μὲ τὸ δοξασμένο Σῶμα, Λουκ. κδ', 39, μὲ τὸ ὅποιον «δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα» «ἐφίστατο καὶ ἀφίπτατο πάλιν» κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον. Ἄλλ' ἴσης ἀποδεικτικῆς ἀξίας εἶναι καὶ τὸ χωρίον Ἰωάν. κ', 25 κ.έ. τὸ ἀναφερόμενον στὴν ψηλάφησιν ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἀναφέρει τὸ ὄρος «οὐ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς», ὅστις καὶ τοὺς ἀποκαλύπτει τῇ δόξᾳ καὶ τῇ θεϊκῇ, ἐξουσιαστικῇ του δύνامي, δίδοντάς τους ἐντολὴ ὅπως βαπτίζουσι τοὺς πιστευόντας στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοὺς διδάσκουσι νὰ τηροῦν ὅλες τὶς ἐντολές του, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ ποτὲ τὸν κόσμον του, κη', 16—20. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ρητῶς ὁμιλῶν περὶ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος σημειῶναι : «Ὁ μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ». Ὁ δὲ ἀκόλουθος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὁ καὶ Κατηχητὴς τοῦ «κρατίστου» Θεοφίλου, θέλοντας νὰ ἐνισχύσῃ καὶ νὰ στερεώσῃ τὴν πίστιν τοῦ κατηχηθέντος του, κλείνει τὸ μὲν Εὐαγγέλιόν του μὲ τὸ γεγονός τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, τὰς δὲ «Πράξεις» του, ποὺ ἀναφέρονται στὴ ζωὴ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας γενικῶς, ἀρχίζει μὲ τὸ θαῦμα τῆς Ἀναλήψεως τὸ ὅποιον καὶ ἐκτενέστερα τῶν ἄλλων Εὐαγγελιστῶν περιγράφει : «Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως Βηθανίας, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν». Λουκ. κδ', 50—51. Προηγῆθη δυνατὸ κήρυγμα, ἐβεβαιώθη ἢ μετὰ τοῦ δοξασμένου του Σώματος παρουσία, ἐδόθησαν οἱ τελευταῖες ἐντολές καὶ ἡ δυνατὴ ὑπόσχεσις : «Ἵμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἰερουσαλὴμ ἕως οὐ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους». Στὸ σχετικὸ μὲ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος κεφάλαιον τῶν «Πράξεων», ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς γράφει μὲ λεπτομέρειες στὸ Θεόφιλο. Ὅτι δηλαδὴ ὁ Χριστὸς,

ἀφοῦ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν μὲ ἄσειστες ἀποδείξεις τῆς σωματικῆς του ἐμφανίσεως—(«ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις») — καὶ («δ' ἡμερῶν τεσσαράκοντα») ὁμιλῶν περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς διεβεβαίωσε περὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ καθόδου τοῦ Παναγίου Πνεύματος διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἔπαιρναν δύναμι, φωτισμὸ καὶ πνευματικὸν ὄπλισμὸ διὰ τὸ ἔργο τους, «βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν». Πράξ. α'. 9.

Μέσα στις τελευταῖες γραμμὲς τῶν ἱστορικῶν κειμένων μποροῦμε ὅλως ἀπροκαλύπτως καὶ κάτω ἀπὸ τὴ συνθλιπτικὴν ἀνάγκη ποὺ ἐπιβάλλει ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια κι' ὄχι ἡ πίστις, νὰ κάμουμε χτῆμα μας τίς σωτήριες αὐτὲς ἀλήθειες ποὺ μὲ ζαστερῖα ὁμιλοῦν γύρω ἀπὸ τὴ σωματικὴν Ἀνάστασιν, ἐμφάνισι καὶ Ἀνάληψι τοῦ Κυρίου. Καὶ τοῦτο ἔχει μεγίστη σημασία, γιὰτι στοὺς καιροὺς μας ὁ σατανᾶς μὲ τὰ ὄργανά του ἐδημιούργησεν ὀλόκληρο ἐπιστημονικὸ σύστημα πνευματιστικῶν φαινομένων, ποὺ, παρὰ τὴν ἀθλιότητα καὶ τὰ βλακώδη καὶ χωρὶς καμμιὰ ἠθικὴ δικαίωσι παραληρήματα, διαβάλλει καὶ ὑποσκάπτει ἱστορικὲς ἀλήθειες ποὺ εἶναι συνδεδεμένες ἀρρήκτως μὲ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἀνάστασί του καὶ κατὰ τὴν Ἀνάληψι ἔφερε τὸ δεδοξασμένο του Σῶμα, καὶ ἡ θεανδρική του ὑπόστασις δὲν μετεβλήθη, δὲν ἔπαθε καμμιὰ τροπή, πολὺ περισσότερο δὲν εἶδε «διαφθορά» οὔτε καὶ ἀπεβλήθη ἀπὸ τὴ θεότητα τοῦ Υἱοῦ, ἐφ' ὅσον εἶχε, κατὰ τὴν ψηλάφησι τοῦ Θωμᾶ καὶ τὴ διαβεβαίωσι τοῦ Κυρίου, «σ ἄ ρ κ α καὶ ὁ σ τ ἔ α», ἐγεύθη δὲ καὶ τοῦ μελισσίου κηρίου. Λουκ. κδ', 39—43.

Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ γιὰ τὴν πίστι τῶν χριστιανῶν εἶναι θεμελιακὴ. Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δοξασθεῖσα, εἰσέρχεται τώρα, διὰ τῆς Ἀναλήψεως, «εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ καταπετάσματος». Μόνον ἔτσι μετὰ τὴ σταυρικὴ του θυσία, τὸν θρίαμβο καὶ τὴν Ἀνάληψί του ὁ Κύριος μένει Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, ὡς ἀπαράβατον ἔχων τὴν ἱερωσύνην, δι' ὃ καὶ «σῶζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν». Ἐβρ. ζ', 24 κ.έ. Ὅταν ὁ Ἀπόστολος τονίζη, πῶς ὁ Χριστὸς ἐγένεν ἡ ζωσα ὁδὸς διὰ τῆς σαρκὸς του γιὰ ὅλους μας ποὺ ἐπιθυμοῦμε («ἐν πληροφορίᾳ πίστεως ἔρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς», Ἐβρ. ι', 19 κ.έ., δὲν μένει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ἐδῶ ἀκριβῶς στηρίζεται καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἀτομικῆς σωτηρίας ὅλων καὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πιστῶν. Ὁ θρίαμβος τῆς πιστευσῆς ἀνθρωπότητος ἐδῶ στηρίζεται : Στὸ ὅτι ὁ Χριστὸς, ὡς Θεάνθρωπος, ἀνέστη καὶ ἀνελήφθη στοὺς οὐρανοὺς, προδοποιῶν τὴν εἴσοδον καὶ ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκεῖ,

ἀρκεῖ νὰ πιστεῦσῃ, νὰ βαπτισθῇ καὶ νὰ τηρήσῃ πάντα ὅσα ἐνετεῖ-
λατο Ἐκεῖνος.

Οὔτε καὶ αἱ ἐμφανίσεις, λοιπόν, τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ τεσσαρα-
κονθήμερον, οὔτε καὶ ἡ Ἀνάληψις του ἦσαν πνευματιστικὰ φαι-
νόμενα, ἀλλὰ μιὰ ζωντανὴ πραγματικότης με λογικὴ, παρὰ τὸ
ὑπέρλογον τοῦ πράγματος, καὶ ἠθικὴ συνέπεια. Τὰ πνευματιστικὰ
φαινόμενα δὲν ἔχουν καμμιά ἠθικὴ δικαίωσι καὶ σκοπιμότητα.
Μαζεύονται ἐκεῖ ὅλα τὰ παρδαλὰ καὶ μὴ παρδαλὰ ὑποκείμενα ἀπὸ
περιέργεια, πληρώνουν τὰ μαλλοκέφαλά τους, γίνονται νευροπαθῆ,
πετάγονται με σπασμούς στὸν ὕπνο τους ὕστερα ἀπὸ τὶς πνευμα-
τιστικὰς συνεδριάσεις καὶ τὰ χαζόλογα τῶν ἐπιρρεπῶν σὲ ὑστερι-
σμούς «μέντιουμ», χωρὶς τὴν πίστι τους στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ
νὰ κρατύνουν, καὶ χωρὶς ν' ἀνεβοῦν οὔτε ἓνα σκαλοπάτι τῆς Χρι-
στιανικῆς ἀρετῆς. Ἐκεῖ ἓνα περαστικὸ πνευματιστικὸ («σίρκο»).
Ἐντὶ νὰ ψυχαγωγηθοῦν οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ἀποφεύγουν τὸν ἔλεγχο
τῆς συνειδήσεώς των, ἐπομένως καὶ τὸ εὐαγγελικὸν φῶς, στὸ
θέατρο ποικιλιῶν γιὰ νὰ σπάσουν τὴν ἀνία τους, συγκεντρώνονται
στὰ ἀριστοκρατικὰ σαλόνια, στὴ μούχλα, στὴ θολούρα τοῦ ἡμί-
φωτος, στὴν ἀγωνία τοῦ θανάτου, στὶς σωματικὰς ἀνατριχιλες,
στὴ νέκρα κ.λ.π. γιὰ νὰ ἰδοῦν, ν' ἀκούσουν καὶ νὰ μάθουν, τί ;
Τὸ πῶς θὰ συντρίψουν τὸ κεφάλι τοῦ διαβόλου ; Ἄλλ' αὐτὸς προ-
εδρεύει τῶν πνευματιστικῶν τους συνεδριάσεων. Τὸ πῶς θὰ δεχθοῦν
τὸ ἄπλετο φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε νὰ αὐτοελεγχθοῦν,
νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ καθαρθοῦν ; Τέτοια δὲν μποροῦσε ποτὲ
νὰ τοὺς διδάξῃ ὁ πρόεδρος τους. Αὐτοὺς τοὺς θέλει αἰχμαλώτους
τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ ὄχι τοῦ Ἁγίου, τοὺς θέλει δικούς του,
στὸ σκοτάδι ποὺ μισεῖ τὸ φῶς, ὅπως τὸ μισοῦν οἱ φαῦλοι, Ἰωάν.
γ', 20 κ.ά. Τὸ πῶς θὰ γκρεμίσουν τὸν ἐγωϊσμό τους, θὰ ταπεινω-
θοῦν, θὰ ἀναγεννηθοῦν καὶ θὰ μοιράσουν τὸν πλοῦτο τους καὶ τὶς
ἄφελιμες γνώσεις τους στοὺς φτωχοὺς καὶ ἀμόρφωτους ; Μὰ αὐτὸ
εἶναι κόπος, ἀπαιτεῖ θυσία, αὐταπάρνησιν, ἀντιτίθεται στὸ θέλημα
τοῦ διαβόλου καὶ ἐπὶ πλέον τὰ λεφτά μας εἶναι («λεφτά μας») καὶ
μάλιστα με Μ κεφαλαῖο, καὶ δὲν τᾶχουμε γιὰ τοὺς φτωχοὺς, οὔτε
καὶ τὶς γνώσεις μας γιὰ τοὺς ἀσόφους, γιὰτὶ πῶς θὰ ξεχωρίζαμε
ἀπὸ τὸν ὄγλο ; Τέτοια νοήματα ὑψηλὰ καὶ τέτοιες γραμμὲς οὔτε
δίδονται, οὔτε χαράσσονται ἀπὸ τὰ δαιμόνια ποὺ ξεγελοῦν τὶς
αἰσθήσεις τῶν μωρῶν. Αἱ πνευματιστικαὶ Σχολαὶ δὲν ἠθικοποιοῦν
χαρακτῆρας, δὲν προκαλοῦν σωτήριες ἀνησυχίες, δὲν ἐνώνουν
με τὸν Χριστόν, δὲν ζωντανεοῦν βέβαιες ἐλπίδες οὐρανιας δόξης
καὶ εὐτυχοῦς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου πλησίον τοῦ Κυρίου
του. Ἀνατρέπουν τὴν πίστι στὸν Θεάνθρωπο Κύριο, ὑβρίζουν
τὸ Μυστήριον τοῦ λυτρωμοῦ μας, διαιωρίζουν μιὰ κατάστασι εἰδω-

λολατριχῆς μανίας καὶ πλάνης, καταρτίζουσι στελέχη τῆς Κολάσεως καὶ πλέον οὐ.

(Βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν). Ἐπάνω ἐκεῖ στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ὅπου ἄλλοτε τοὺς ἀνοίξε τὸν ἱστορικὸ ἠθικὸ κώδικα, Ματθ. ε', κ.έ., ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, χωρὶς ζόφο καὶ τρόμο καὶ γριφώδη ὑπονοούμενα, χωρὶς τερατουργίαι καὶ μυστηριώδεις κρότους καὶ ψόφους, ἀναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου ἢ Θεοθεῖσα ἀνθρωπίνη Παναγία Φύσις τοῦ Κυρίου γὰρ νὰ μᾶς κάμη νὰ χαροῦμε μπροστὰ στὴν ὠραία καὶ εὐλογημένη ἐκδίχησι τῆς ταλαιπωρηθείσης ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ψυχῆς κατὰ τοῦ σατανᾶ. Τὸ δυνατὸ μῆνυμα τοῦ χαροποῦ αὐτοῦ γεγονότος τῆς Ἀναλήψεως τῆς Παναγίας σαρκὸς στὸν οὐρανὸ ἐγκείται στὴν τρισεμέστην ἀλλὰ καὶ καθολικὴν ἀξίαν, γιὰτὶ ἐκεῖνο ποῦ ὁ σατανᾶς ἐπεδίωξε νὰ ἀχρηστεύσῃ ἦταν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ του, ὥστε νὰ μὴν ἰδῆ Θεοῦ πρόσωπο ποτέ. Αἶ, λοιπόν, ὁ Χριστός, ἀναλαμβάνόμενος στὸν οὐρανὸ, παίρνει μαζί του καὶ τὸν ὀλοκληρωμένον ἄνθρωπον μετὰ σώματος καὶ ψυχῆς, ὕστερα ἀπὸ τὸν θρίαμβον κατὰ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς στηρίζονται οἱ βέβαιαι ἐλπίδες καὶ τοῦ δικοῦ μας θριάμβου, ὅπως ἀναλύει καὶ πειστικώτατα ὁμιλεῖ γύρω ἀπὸ τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας ὀλοκληρὸς ἢ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή. «Βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη». Ὅμιλῶν ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, σημειώνει : «Περὶ ἀναγκαίου γὰρ τῆς ἐρωτήσεως οὐσης καὶ προσεχόντων αὐτῶν σφοδρὰ τοῖς λεγομένοις καὶ διεγερμένοις, καὶ οὐ νυσταζόντων, τοῦτο γέγονε». Ἡ Ἀνάληψις, δηλαδὴ, τοῦ Σωτῆρος ἐγένετο ἀφοῦ ἐδόθησαν ἐντολὲς καὶ στὰ ἐρωτήματά τους ἀπαντήσεις. Συνεπῶς ἦσαν ξυπνητοὶ καὶ μὲ ἀδιάπτωτη προσοχὴ, μὲ ὑγείαν ψυχικὴν καὶ τὸ μυαλό τους τὸ εἶχαν «τετρακόσια». Ἐβλεπαν, ἀκουαν, ἀντελαμβάνοντο, ἐρωτοῦσαν, εἰδειχναν ζωντάνια ἀνθρώπων τῶν ὁποίων ἡ ψυχολογία δὲν ἔμοιαζε μὲ τὴν ψυχολογία τῶν φοιτητῶν τῆς Σχολῆς τοῦ σατανᾶ στίς πνευματικὰς συνεδριάσεις. Ἐκεῖ ἄλλοι ἀγωνιοῦν, ἄλλοι περιλοῦνται κατὰ τὰ πειράματα μὲ κρῶν ἰδρῶτα, ἄλλοι νοιώθουν χειμωνιάτικα ρίγη τὸ καλοκαίρι καὶ ἀνακαψίλες τὸ χειμῶνα ἢ χασμουριῶνται, ὅπως οἱ θλιβεροὶ ἔνοχοι στὸ Δικαστήριον πρὸ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεώς του. Γι' αὐτὸ οἱ μαθηταὶ ἀξιοῦνται ἐπὶ πλέον νὰ ἰδοῦν τὸ μεγαλειῶδες ὑπερφυσικὸ φαινόμενον—γεγονὸς τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου.

Ἰδοῦ : «Καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐσθῆτι λευκῇ, οἱ εἶπον ἄνδρες Γαλιλαῖοι τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν ; Οὗτος

ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν». Τονίζεται ἰδιαιτέρως καὶ πάλιν τὸ «ἀναληφθεὶς». Ἡ ἀνάληψις εἶναι ἀνάβασις. «Σαρκὸς δὲ τὸ ἀναληφθῆναι ἐστί». Γι' αὐτὸ καὶ λέγει : «Ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν, οὕτως ἐλεύσεται». Ὅχι «πεμφθήσεται», ὅπως ἐγένετο μετὰ τὴν Ἑνσαρκον Οἰκονομίαν, κατὰ τὴν Γέννησί του, ἀλλ' «ἐλεύσεται». Αὐτὸς ἐπέβη τῆς νεφέλης, γιατί «ὁ καταβάς αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβάς», Ἑρεσ. δ', 10. «Σὺ ὄρα, γράφει ὁ ἱεὺς Πατήρ, πῶς τὰ μὲν κατὰ τὴν ἐκείνων διάνοιαν φθέγγονται· τὰ δὲ ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ἐπήρθη, λοιπόν, ἡ διάνοια τῶν βλεπόντων· ἐχαρίσατο αὐτοῖς τῆς δευτέρας παρουσίας οὐ μικρὸν γνῶρισμα· τὸ γὰρ «οὕτως ἐλεύσεται» τοῦτο δηλοῦντος ἐστί. Μετὰ σώματος, φησὶν, ἐπόθουν ἀκοῦσαι· ὅτι καὶ πάλιν εἰς κρίσιν ἤξει οὕτω ἐπὶ νεφέλης». Τῶν δύο Ἀγγέλων τὰ λόγια δὲν εἶναι, παρὰ ὑπόμνησις τῶν ὅσων ὁ Κύριος γύρω ἀπὸ τῆς δευτέρας του παρουσίας εἶπε πολλάκις : «...Καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς». Ματθ. κδ', 30. Καὶ ἀλλαχοῦ : «...Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ». Ματθ. κστ' 64. Καὶ ἀλλαχοῦ. : «...Καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης». Μάρκ. ιγ', 26. Καὶ ἀλλαχοῦ : «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Εὐλογητοῦ ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν ἐγὼ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ». Μάρκ. ιδ', 62. Καὶ ἀλλαχοῦ : «Αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς». Λουκ. κα', 27. Ἐπομένως τὰ λόγια τῶν Ἀγγέλων πρὸς τοὺς μαθητάς : «Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν», Πράξ. α', 11, εἶναι μιὰ ἐπιβεβαίωσις, μιὰ ἐπισφράγισις τῶν ὅσων ὁ Κύριος εἶπε περὶ σωματικῆς του παρουσίας καὶ μετὰ τὴν Ἀνάστασί του καὶ κατὰ τὴν Ἀνάληψί του καὶ κατὰ τὴν δευτέρα του παρουσία, πρᾶγμα ποῦ ἠὲ χαρίστησε καὶ ἐχαροποίησε τὴν ομάδα τῶν ἑνδεκα : «Καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ Ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν». Λουκ. κδ, 52.

Τὰ καταπληκτικώτερα καὶ τὰ ὑπερέχοντα πάντα νοῦν γεγονότα, ἐξελίσσονται ἀπαλὰ καὶ φυσικώτατα μπροστά στὰ μάτια τῶν μαθητῶν καὶ τὰ δικὰ μας, μετὰ τὸ βαθύτερο καὶ ἱερώτερο σκοπὸ

τῆς θείας ἀγάπης πού κλείνει τὴ στερέωσι τῆς πίστεώς μας καὶ τὴν ἐνίσχυσι τῶν λαμπρῶν μας ἐλπίδων. Ἡ φράσις μάλιστα «οὕτως ἐλεύσεται», καὶ πάλιν σφυροκοπεῖ τὴν καρδιά καὶ ἐμβάλλει τὸ νοῦ μας σὲ φροντίδες ψυχικοῦ καθαρμοῦ καὶ ὠραϊσμοῦ, ὅπως «Ὁραῖος κάλλει παρὰ πάντας βροτούς» εἶναι «ὁ ἐν δόξῃ Ἐναληφθεὶς ἀφ' ἡμῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς». Οἱ αἰώνιες ἀλήθειες, πού ἐδιδάχθησαν λόγῳ καὶ ἔργῳ μέσα σὲ τριετία ὑπὸ τοῦ Κυρίου, θὰ καλλιεργοῦν κατὰ μυστικὸ τρόπο τὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων πού δὲν εἶχαν τὸ προνόμιον καὶ τὴν εὐτυχία νὰ ἴδουν τὸν Ἰησοῦν ἀναλαμβανόμενον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὐλογοῦντα τοὺς μαθητάς του. Καὶ θὰ δείχνουν πόσο παιδαριώδη εἶναι τὰ ἐπιτεύγματα τῆς λεγομένης ἐπιστήμης τοῦ διαστήματος συγκρινόμενα πρὸς τὸ θαῦμα τῆς πορείας τοῦ Θεανθρώπου πρὸς τὸν οὐρανό, χωρὶς ὑγρά ἢ στερεὰ καύσιμα πυραύλων καὶ πυρηνικῶν κώνων, χωρὶς περατὰ σημεῖα σταθμῶν, χωρὶς ἀλαζονικὲς ἐπάρσεις καὶ φουσκομουαλιές τῶν ἀστροναυτῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ἀφεντικῶν τους, χωρὶς κανένα κενόν. Ὁ Χριστὸς ξεπέρασε καὶ τὸ ἀστρικὸν Σύμπαν, ἐπιβάς νεφέλης φωτεινῆς καὶ ἔφθασε ἀμέσως στὸν οὐράνιον θρόνον του, κατὰ τὴ μαρτυρία τῶν δυὸ Ἀγγέλων, γιὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ἡ προφητεία πού ἀναφέρεται στὴ θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ Κυρίου μέσῳ τοῦ ἀστρικοῦ Σύμπαντος στὸ χῶρο τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Καλοῦ, τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Αἰωνίου : «Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς ἐστὶν ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης ; Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης». Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ψαλμικὸν τοῦτο χωρίον, κγ', 9—10, εἶναι καθαρῶς προφητικὸ καὶ ἀναφέρεται στὸ θρίαμβο τῆς θεωθείσης σαρκὸς μετὰ ψυχῆς λογικῆς, ἡ ὁποία διὰ τοῦ Κυρίου ἀνοίγει πλέον διάπλατα τὶς οὐράνιες πύλας καὶ γιὰ μᾶς ὅλους τοὺς πιστοὺς πού μᾶς ἐλύτρωσε τὸ Πανάγιον Αἷμα τοῦ Θεανθρώπου. Κι' ἂν ὁ θρίαμβος αὐτὸς ὑπῆρξε θρίαμβος τῆς Παναγίας ἀνθρωπίνης Φύσεως τοῦ Κυρίου μας καὶ χαρὰ τῶν Ἀγγέλων γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τὸ ζυγὸ τῆς δουλείας, εἶναι καὶ γιὰ μᾶς θρίαμβος καὶ χαρὰ γιὰτὶ οἱ πνευματικοὶ μας ἀγῶνες μετὰ τὴν ἐνίσχυσι τοῦ Παρὰ κλητῶν θὰ δικαιωθοῦν ὅπωςδῆποτε κατὰ τὴν ὑπόσχεσι τοῦ ἀφ' ἡμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναληφθέντος Ἰησοῦ.

Μετὰ τὴν Ἀνάληψιν οἱ ἔνδεκα μαθηταί, ἐκτὸς τοῦ Ἰούδα πού ἠτύχακτόνησε, ἐπέστρεψαν κατ' ἐντολὴν τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα, ἀναμένοντες τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, τοῦτέστι τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σύμφωνα μετὰ τὴν θείαν ὑπόσχεσιν, Ἰωάν. ιδ', 18, 25, 26 καὶ Πράξ. α', 4. Τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπεῖχον ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ὅπου ἐγένετο ἡ Ἀνάληψις «σαββάτου ὁδόν», δηλαδὴ περὶ τὰ 1100 μέτρα. Στὸν Ἱερὸ ἐκεῖνο μαθητικὸν Ὀμιλο

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΑΡΙΘΜΟΥΣ»

Ἐπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Ἀρίθμηση τῶν Ἑβραϊκῶν Φυλῶν
καὶ Προνόμια τῆς Φυλῆς τοῦ Λευὶ

Στὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ, κατὰ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ἐγίνηκε, στὸ δεύτερο χρόνο τῆς ἐξόδου ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, τὸ μέτρημα ὄλου τοῦ λαοῦ, κατὰ φυλές· καὶ τῶν ἀνδρῶν μονάχα, ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν κι' ἐπάνω, αὐτῶν ποὺ ἦσαν γεροί. (Ἀριθ. α', 1-3).

Κι' εὐρεθήκανε ἀπὸ μὲν τὴν φυλὴ τοῦ Ρουβὴν 46.500, ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Συμεὼν 59.300, ἀπὸ τοῦ Γὰδ 45.650, ἀπὸ τοῦ Ἰούδα 74.600, ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Ἰσάαχαρ 54.400, τοῦ Ζαβουλῶν 57.400, τοῦ Ἐφραὶμ 40.500, τοῦ Μανασσῆ 32.200, τοῦ Βενιαμὴν 35.400, τοῦ Δὰν 62.700, τοῦ Ἀσσήρ 41.500 καὶ τοῦ Νεφθαλεὶμ 53.400. (Ἀριθ. α', 19-44).

Ἀπὸ τὸ παραπάνω μέτρημα ὄλων τῶν φυλῶν βγαίνει ἄθροισμα 603.500. Ὁ Ἰώσηπος στὴν Ἑβραϊκὴ του ἀρχαιολογία (κι' ἀπ' αὐτοῦ, καθὼς φαίνεται, τὸ παίρνει καὶ ὁ ἱερός Θεοδώρητος) βγάζει ἄθροισμα 603.650. Τὸ

~~~~~
ποὺ ἐπειθάρχησε στὴν ἐντολὴ τοῦ ἀναληφθέντος στὸν οὐρανὸ Κυρίου καὶ ἀνέμενε στὸ ὑπερῶν, πιθανώτατα τοῦ Λουκᾶ, ὅπου ἐγένοντο οἱ πρῶτες θρησκευτικὲς συνάξεις, πρέπει νὰ συγκαταλεχθοῦν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ποὺ ἀπετέλεσαν τὸν κεντρικὸ πυρῆνα τῆς νεοπαγοῦς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀναφέρει τὸ ἱερὸ κείμενο : «Οὗτοι πάντες, δηλ. οἱ ἔνδεκα μαθηταί, ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ Μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ». Πράξ. α, 12—14.

Μὲ ἰδιότυπη χαρὰ ἀναμειγμένη τώρα μὲ ἀγωνία περιμένουν ἐκεῖ στὸ ὑπερῶν τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκλήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

δὲ 46 ἐδάφιο τοῦ πρώτου μέρους τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸ «ἑξακόσiai χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι πεντήκοντα» (603.550). Ὡστε μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποπτευθῆ, πὼς ἡ παραλλαγή αὐτὴ εἶναι ἀντιγραφικὸ λάθος τῶν κωδίκων, ἢ καὶ λάθος ἐκδοτικόν.

Αὐτὸ ὅμως πὺ εἶναι περισσότερον ἀξιοπαρατήρητον εἶναι, ὅτι ἐξαιρέθησαν οἱ πάρωροι, οἱ γέροι δηλαδὴ καὶ οἱ ἄγουροι καὶ τὰ παιδιά, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ γυναῖκες, ὅσοι δηλαδὴ δὲν ἦτανε σὲ θέση «ἐκπορεύεσθαι ἐν δυνάμει», ὅπως ἀναφέρεται· νὰ βαδίζουε δηλαδὴ καὶ νὰ μάχωνται. Κι' ὅτι ἐξαιρέθηκεν ἐπίσης καὶ ἡ φυλὴ τοῦ Λευῖ, ἐπειδὴ ἦτανε ἀφιερωμένη στὸ Θεὸ καὶ ἦτανε διωρισμένη νὰ ἐπιτηρῆ τὴν Σικηνή, καὶ ν' ἄχῃ ὅλη τὴν φροντίδα γιὰ τὰ ἱερά καὶ γιὰ τίς διάφορες τελετουργίες. (Ἀριθ. α', 47-49). Ἡ φυλὴ αὐτὴ νομιζόντανε σὰν πιὸ ἀγαπημένη ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἦτανε προσδιωρισμένη γιὰ τὴν λατρεία του· καὶ γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν καταγράφηκε κι' αὐτὴ, ὅπως οἱ ἄλλες· «Ἐγὼ εἴληφα τοὺς Λευῖτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ»· ἐγὼ διάλεξα τοὺς Λευῖτες μέσα ἀπ' ὅλους τοὺς Ἰσραηλίτες (Ἀριθ. α', 48). Ἡ φυλὴ αὐτὴ ἦτανε ἓνα μέρος τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, πὺ εἶχε ἀφιερωθῆ στὸ Θεὸ σὰν ἀνταπόδοση καὶ σὰν ἐξαγορὰ καὶ σὰν λύτρο ὀφειλετικὸ γιὰ ὅλους τοὺς πρωτότοκους τοῦ γένους τοῦ Ἰσραήλ, πὺ χρέος εἶχε ν' ἀφιερῶνῃ στὸ Θεὸ κάθε του ἀπαρχή· «Ἀντὶ παντός πρωτότοκου διανοίγοντος μήτραν, παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ λύτρα αὐτῶ ἔσονται· καὶ ἔσονται ἐμοὶ οἱ Λευῖται» (αὐτθ. γ', 12). Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν χριστιανῶν νομίζονται καὶ εἶναι, πολὺ σωστά, σὰν ἓνας κληρὸς ὅλως διόλου ξεχωριστὸς καὶ διαφορετικὸς, πὺ εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Θεὸ, τὸν δημιουργὸ τοῦ παντός· καὶ σὲ πολὺ μάλιστα μεγαλύτερο βαθμὸ καθαγιασμένος καὶ προσταγμένος στὴν ὑπηρεσία τῆς θείας χάριτος ἀπὸ τοὺς Λευῖτες τῆς Συναγωγῆς.

Ἄν ὅμως οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖτες, τόσον τοῦ παλαιοῦ νόμου, ὅσον καὶ τοῦ νέου, δὲν ἔχουε καμμιά θέση

στήν καταγραφή τοῦ λαοῦ, σάν ἕνας κληρὸς ἅγιος κι' ἕνα μέρος τοῦ θείου, καὶ πρέπει γι' αὐτὸ ν' ἀπέχουν ἀπὸ κάθε ματαιολογία, κι' ἀπὸ κάθε κοσμικὴν ἀνάμιξη μὲ τοὺς ἄλλους, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πρέπει καὶ ἀντίθετα οἱ κοσμικοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ν' ἀπέχουνε ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα κι' ἀπὸ κάθε ἱερὴ διακονία καὶ μεταχείριση, πού δὲν εἶναι δική τους δουλειὰ καὶ δὲν τοὺς ταιριάζει. Μονάχα ὁ Λευΐτης εἶχε τὴν ἀέπιστασίαν ἐπὶ τὴν Σικηνὴν τοῦ Μαρτυρίου, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ» ('Αριθ. α', 50). Μονάχα οἱ Λευΐτες εἶχανε τὸ δικαίωμα νὰ μετακινουῦν καὶ νὰ σηκώνουν τὰ ἱερά σκεύη, καὶ νὰ πλησιάζουνε στὴν ἱερὴ Σικηνή, γιὰ νὰ τὴν λύνουνε, ἢ γιὰ νὰ τὴν ξανασυνθέτουν καὶ νὰ τὴν ξαναστήνουν. Ὁ Λευΐτης τὴν ἐσήκωνεν, ὅταν ἦτανε χρεῖα νὰ σηκωθῆ· κι' ὁ ἴδιος τὴν ἐπανατοποθετοῦσε στὸ μέρος πού ἔπρεπε νὰ στηθῆ, κι' αὐτὸς τὴν συναρμολογοῦσε καὶ τὴν ἐστήριζε, μὲ τὸν καλύτερο τρόπον, στὸ μέρος πού ἔπρεπε κι' ἐταίριαζε στὴν περίστασι· κι' ὁ ἴδιος πάλι τὴν ἔλυνε, ὅταν ἔπρεπε νὰ τὴν σηκώσῃ καὶ νὰ τὴν ξαναστήσῃ σ' ἄλλο μέρος. Ὁ Λευΐτης διακονοῦσε καὶ ὑπηρετοῦσε σ' αὐτή. Καὶ σὲ κάθε μετακίνηση καὶ μεταστάθμευση, ἔστηνε τριγύρω της τίς σκηνές του· κι' ἐφύλαγε βάρδιες τριγύρω της· καὶ γύρω της ἐκοιμώντανε.

Αὐτὸς πού ἦτανε ἀπὸ ἄλλη φυλὴ δὲν εἶχε κανένα ἀπολύτως δικαίωμα συμμετοχῆς στὰ τέτοια ἔργα, οὔτε καὶ καμμιά θέση σὲ τέτοιες ὑπηρεσίες. Δὲν εἶχε ἀκόμη τὴν ἄδεια νὰ πλησιάσῃ κοντὰ της, ἕως σὲ κάποιαν ἀπόστασι. Κι' ἂν κανένας τῷκανε, πού ἦτανε ἀπὸ ἄλλη φυλὴ, ἢ ποινὴ του ἦτανε ὁ θάνατος· «Καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ προσπορευόμενος ἀποθανέτω»· «Καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπτόμενος ἀποθανεῖται» ('Αριθ. α', 50-51). Κι' ὅταν λέγῃ ἡ Γραφή «ἀλλογενής», δὲν ἐννοεῖ μονάχα αὐτὸν πού εἶναι ἀλλοεθνὴς κι' ἀλλόφυλος, ἢ τὸν ξένο καὶ τὸν προσήλυτο, ἀλλὰ καὶ τὸν γνήσιον Ἑβραῖο, πού καταγόντανε ὅμως ἀπὸ ἄλλη πατριά· κι' ὄχι ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ φυλὴ τοῦ Λευΐ.

Ἄπ' ὅλα αὐτὰ πού ἀναφέραμε ἀποδεικνύεται ἀναμφισβήτητα, πὼς οἱ Ἱερωμένοι ξεχώριζαν ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς καὶ πὼς ἡ διαστολή καὶ ἡ διάκριση αὐτὴ ὑπῆρχε πάντα στὴν Ἑκκλησία. Κατὰ θεία προσταγή, τὰ ὅρια τῶν δύο αὐτῶν τάξεων ἀπεῖχαν ἀναμεταξύ τους περισσότερο ἀπὸ τὰ ὅρια «τῶν Μυσῶν καὶ τῶν Φρυγῶν», ὅπως λέει ἡ παροιμία. «Ἐξείργεται γὰρ τὸ δημοτικὸν παντὸς ἱεροῦ πράγματος, καὶ ὁ περὶ τῶν ἐσχάτων ἐπήρτηται λόγος τοῖς ἀρπάζουσι τὴν τιμὴν» (Κύριλ. Ἀλεξανδρ. σ. 173). Γιατὶ ἐμποδίζεται ὁ λαὸς ἀπὸ κάθε ἱεράν ἀπασχόληση καὶ τὸ ὑψιστον ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης ἀνήκει σ' αὐτοὺς πού ἔχουνε τὸ δικαίωμα τῆς τιμῆς αὐτῆς.

Οἱ Λαϊκοὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταπιάνωνται ἀτιμώρητα μὲ τὰ ἱερατικὰ καθήκοντα. Ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ Ἑκκλησιαστικοὶ δὲν εἶναι σωστὸ κι' οὔτε τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ καταπιάνωνται καὶ ν' ἀπλώνωνται σὲ πολιτικὲς καὶ σὲ κοσμικὲς δουλειές· «Ἴδια γὰρ καὶ ἐξαιρέτα τὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀσύγχυτα πρὸς τὰ ἀνθρωπικώτερα. Διὸ οὐδὲ Βασιλεὺς ἱεράται, ἀλλ' ὁ ἐπιχειρήσας λεπροῦται», λέγει ὁ Ἀπολινάριος. Γιατὶ τὰ θεωτικὰ εἶναι ὅλως διόλου ξεχωριστὰ καὶ δὲν ταιριάζουνε στὸν καθένα καὶ πρέπει νὰ μένουں ἀσύγχυτα μὲ τίς καθημερινὲς ἀσχολίες τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἱερωθῇ ὁ Βασιλέας· κι' ὅποιος τὸ κάνει, γεμίζει ἀπὸ λέπρα, ὅπως ὁ Ὁζίας.

Κι' ἐκεῖνος πού θὰ τολμήσῃ νὰ συνταιριάσῃ στὸ πρόσωπό του τοὺς δύο αὐτοὺς χαρακτῆρες, πού εἶναι ὅλως διόλου ξεχωριστοί, κι' ἀπέχει ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν Γῆ, («ὅσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης»), κάνει μάταιη προσπάθεια, γιατί ἐπιχειρεῖ νὰ ἐνώσῃ τὰ ἀσύναπτα κι' ἀσύνδετα: Ὁ τέτοιος παραμορφώνεται, σὰν ἓνα παράξενο κι' ἀλλόκοτο τέρας· καὶ φανερόνεται σὰν κάποιος μυθολογικὸς τραγέλαφος, ἢ σὰν Κένταυρος.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΝΑΤΑΣΙΣ

**Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΑΠΕΙΝΗΝ ΦΑΤΗΝ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ,
ΟΠΟΥ ΕΓΕΝΝΗΘΗ Ο ΛΥΤΡΩΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ**

ΣΤΑΘΜΟΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ

Ἡ ἐποχὴ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσερχόμεθα, δημιουργεῖ καὶ πάλιν γύρω καὶ μέσα μας ξεχωριστοὺς κόσμους. Εἶναι ἡ περίοδος μιᾶς προετοιμασίας πρὸς ἄλλες ἀνώτερες ἀνατάσεις. Τὸ θαῦμα τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως γίνεται ὄραμα συγκλονιστικὸ πού τὸ ἀγκαλιάζουμε μὲ συγκίνησι καὶ ἀναμονή. Ὁραματιζόμεθα ἀναμένοντας τὴν φωτοβολία τοῦ ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς γιὰ νὰ ἀφήσουμε τὴν σκέψι καὶ τὴν ψυχὴ μας νὰ περιπλανηθοῦν στοὺς κόσμους πού καθηγίασε ἡ Ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μεταβληθῇ ὁλόκληρος ὁ ρυθμὸς τοῦ ἰδικοῦ μας κόσμου. Αὐτὴ ἡ περιπλάνησις δημιουργεῖ ἕνα ἐξαγνισμό τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὁ παλμὸς μας γιὰ ὅ,τι θὰ ξαναζήσουμε ἔστω καὶ λίγες μέρες μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ταπεινότητα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ τῆς τεσσαρακονταήμερης νηστείας τῶν Χριστουγέννων προβάλλει σὰν μιὰ καθαρτήριος εὐκαιρία γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ πλησιάσουμε περισσότερο πρὸς τὸν Θεὸ καὶ νὰ ζήσουμε σὲ μιὰ ἄλλη ἀτμόσφαιρα, λυτρωμένη ἀπὸ τὶς καθημερινὲς ἀνθρώπινες μικρότητες. Τὸ θαῦμα τῆς μικρῆς Βηθλεὲμ ὀρθώνεται ὡσὰν ἕνας λαμπρὸς ὄραματισμὸς καὶ ἡ φωτοβολία του καταυγάζει τὴν ψυχὴ μας. Ζοῦμε τὴν ποιήσι του στὴν ἀναμονὴ τῆς μεγάλης ἡμέρας, πρὸς τὴν ὁποίαν μᾶς ὀδηγεῖ ἡ ἐποχὴ τὴν ὁποίαν διανύουμε καὶ ἀγκαλιάζουμε μὲ συγκίνησι, δέος καὶ ἐκστασιασμό τὸ κάθε τι πού συνθέτει τὴν ποιήσι αὐτὴ. Ἡ πτωχὴ φάτνη τῶν ἀλόγων, ἡ προσκύνησις τῶν μάγων, οἱ ἀγρυπνοῦντες ποιμένες καὶ ἡ δοξολογία τῶν ἀγγέλων, πού μαζὶ μὲ τοὺς ποιμένας τοὺς βιβλικοὺς πλέον ἐξαγγέλλουν τὴν ἐπὶ γῆς εἰρήνη καὶ τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία τοῦ Θεοῦ, ἀπλώνουν ἕνα δρόμο ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον ὀδεύουν ἡ σκέψι καὶ ἡ ψυχὴ μας μὲ τέρμα τῆς πορείας μας αὐτὴ τὴν μεγάλη νύχτα τῆς Ἐνανθρωπήσεως. Σταθμοὶ συγκινητικοὶ καὶ ὑποβλητικοὶ στὴν πορεία μας αὐτὴ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, μορφὲς ἀγίων καὶ μαρτύρων πού ἐθεμελίωσαν μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν θυσία τους τὴν χριστιανικὴ πίστι στὸν δρόμο τῆς πορείας τῆς σκέψεώς μας πρὸς τὴν ταπεινὴ Βηθλεὲμ. Ἕνας

ψυχικός τρικυμισμός πού δημιουργεῖ τὸ δέος καὶ τὴν ἔκστασίν μας ὅσο προχωροῦμε καὶ πλησιάζουμε πρὸς τὴν νύχτα τοῦ μεγάλου θαύματος. Ἡ προετοιμασία μας γιὰ νὰ δεχθοῦμε καὶ πάλιν τὸν γεννώμενον Λυτρωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος Θεὸν ἐκ τῆς σεμνῆς παρθένου τῆς Γαλιλαίας γίνεται μέσα μας ἕνας διαφορετικός κόσμος. Αἰσθανόμεθα τὴν μηδαμινότητα τὴν ἀνθρωπίνην ἀπέναντι τοῦ θείου μεγαλείου καὶ εἰς μίαν ὑπερτάτην ψυχικὴν μας ἀνάτασιν προσπαθοῦμε νὰ πλησιάσουμε τὸν Θεὸ ἕξαγνισμένοι ἀπὸ τοὺς ρύπους τῶν ἁμαρτιῶν, πού συσσωρεύσε ἡ ζωὴ μας ἐπάνω στὸ προπατορικό ἁμάρτημα. Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ τῆς τεσσαρακονθήμερης νηστείας ἀνοίγει ἕνα ὀρίζοντα ἀπὸ τὸν ὁποῖον διαφαίνεται φωτεινὴ ἡ ζωὴ καὶ ἡ σωτηρία μας. Οἱ καμπάνες τῆς Βηθλεὲμ ἤχουν βαθεῖα γύρω μας καὶ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας. Ἡ δοξολογία τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων ἀκούεται ὡσάν μία ἀπομακρυνὴ θεία συμφωνία πού μᾶς καλεῖ νὰ τὴν χαροῦμε, νὰ τὴν ἀπολαύσουμε καὶ νὰ ἀγκαλιάσουμε τὸ νόημα τῶν ἤχων τῆς.

Τὸ ἄγγελμα τῆς εἰρήνης κατόπιν φθάνει ὡσάν χαροποιὸ ζωηφόρο μήνυμα. Καὶ τὸ δεχόμεθα ὡσάν ἐλπίδα καὶ ὡσάν δικαίωσι τῶν πόθων καὶ τῶν ἰδανικῶν μας. Ἡ προετοιμασία μας αὐτὴ μὲ τὴν πορεία μας πρὸς τὴν φάτνην τῶν ἀλόγων, τὴν καθαγιασμένη μὲ τὴν θεία ἐνσάρκωσι, γίνεται ἕνας κόσμος διαφορετικός. Καὶ ὅσο πλησιάζουμε, τόσο καὶ περισσότερο αἰσθανόμεθα τὸν ἑαυτὸ μας λυτρωμένο καὶ ἱκανὸ νὰ σκύψῃ ἐπάνω ἀπὸ τὸ θεῖο λίκνο, νὰ προσφέρῃ τὰ δῶρα τῆς ψυχῆς του—τὴν περισυλλογὴ καὶ τὴν μετάνοιά του—καὶ νὰ ἐνώσῃ τὸν δοξαστικὸ ὕμνο του διὰ τὴν Γέννησι τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀπολύτρωσι τῆς ἀνθρωπότητος μὲ τὴν δοξολογία τῶν χερουβεικῶν ταγματῶν.

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε,
Χριστὸν ἐξ οὐρανοῦ ἀπαντήσατε.

Ὁ θεῖος ὕμνογράφος καλεῖ τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἐποχῆς πού μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν νύκτα τοῦ μεγάλου θαύματος νὰ κινηθοῦν πρὸς προϋπάντησι τοῦ γεννωμένου Χριστοῦ. Μία πρόσκλησις πού δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀφήσῃ κανένα ἀδιάφορον καὶ ἀσυγκίνητον. Γι' αὐτὸ ἡ ψυχικὴ μας καὶ πνευματικὴ μας πορεία πρὸς πραγματοποίησι τῆς προσκλήσεως τοῦ θείου ὕμνοδου γίνεται μία θεία ἐπιταγὴ καὶ ἐξόρμησις πρὸς τοὺς ἁγίους τόπους τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῆς γειτονικῆς Ναζαρέτ. Καὶ καθὼς πλησιάζουμε πρὸς τὸν τελευταῖο σταθμὸ τῆς πορείας μας, πού εἶναι ἕνα ἀπολυτρωτικὸ ἀναβάπτισμά μας,

δραματιζόμεθα μέσα σὲ ὑπέρλαμπρο πλαίσιο φωτισμένο ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς τὸ ὑπέροχο θαῦμα τῆς Γεννήσεως καὶ συνδυάζουμε αὐτὸ μὲ ἓνα πλήθος γεγονότων ποὺ ἐστάθηκαν ὡς βίωμα στὴν ζωὴ τῶν χρόνων μας καὶ ποὺ ὡς ἀνάμνησις εὐχάριστος ἢ θλιβερὴ γίνεται ἓνας κόσμος ὁλόκληρος ποὺ αἰσθανόμεθα τὴν πνοή του καὶ τὴν ἀναβίωσί του.

Χριστὸς γεννᾶται δόξασατε...

Ἡ ἀειπαρθένος Μητέρα μπροστὰ στὰ θεῖο βρέφος τὸ τυλιγμένο μὲ τὰ λευκὰ ταπεινὰ σπάργανα. Ὁ φιλόστοργος καὶ φιλόθεος Ἰωσήφ ὁ τέκτων, ὁ εὐλογημένος ἀπὸ τὴν θεῖαν εὐδοκίαν μνηστήρ ποὺ ἀντικρῦζει μὲ ἔκστασι καὶ μὲ δέος τὸ γεννηθὲν Θεῖον Νήπιον. Γύρω οἱ μάγοι ποὺ ἀνοίγουν τοὺς πολυτίμους θησαυροὺς των γιὰ νὰ προσφέρουν χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν πρὸς τὸν μέλλοντα βασιλέα τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου καὶ ὡς τιμητικὴ φρουρὰ οἱ ἀόρατοι ἄγγελοι καὶ οἱ ἀγρυπνοῦντες τὴν νύκτα ἐκείνη ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ θεῖου ἀστέρος ποιμένες. Μιὰ εἰκόνα ἀφαντάστου μεγαλειώδους συνθέσεως ποὺ περνᾷ δραματιστικὰ ἀπὸ τὰ μάτια μας σκορπίζοντας στὸ φευγαλέο ὄραμά της μιὰ ἐκθαμβωτικὴ καὶ συγκλονιστικὴ ἀκτινοβολία. Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀκτινοβολίας αὐτῆς περνοῦν ἀπὸ τὴν σκέψι μας φωτισμένα ἐπίσης γεγονότα, ποὺ τὰ ἔζησε ἡ ἀνθρωπίνη γενεὰ μας, ἢ πολὺ παλαιότερα καὶ ἡ σύγχρονη. Τὴν νύκτα αὐτὴ τῶν Χριστουγέννων πρὶν ἀπὸ ἑβδομήντα τέσσαρα χρόνια ἓνας ὑπόδουλος χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῆς Πόλης ἐξύπνησε ξαφνιασμένος ἀπὸ τὶς χαρμόσυνες καμπανοκρουσίες τῶν ἐκκλησιῶν. Μῆνες ὁλόκληρες εἶχαν σιγήσει οἱ καμπάνες καὶ ἡ Ὀρθοδοξία βρισκότανε σὲ διωγμὸ μὲ τὴν κατάργησι τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας της σὲ ὁλόκληρη τὴν ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία. Οὔτε οἱ ἐκκλησίες λειτουργοῦσαν, οὔτε μυστήρια ἐτελοῦντο, οὔτε οἱ νεκροὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐθάπτοντο μὲ θρησκευτικὴν πομπήν. Ἐφιάλτης βαρὺς στὰ στήθη τῶν ὀμοδόξων. Καὶ ἦταν βαρύτερος ὁ ἐφιάλτης αὐτὸς τὴν νύκτα ἐκείνη τοῦ θαύματος τῆς Βηθλεέμ. Τὴν νύκτα ὅμως ἐκείνη ὁ δυνάστης ἐκάμφθη. Ἀνακτοῦσε τὰ προνόμιά του ὁ ὀρθόδοξος χριστιανικὸς κόσμος καὶ οἱ χαρμόσυνες κωδωνοκρουσίες τῶν ἐκκλησιῶν ἐξαγγέλλοντας τὸ γεγονός καλοῦσαν τοὺς πιστοὺς στὴν νυκτερινὴ ἱερωργία τῆς μεγάλης γιορτῆς. Στὴν πορεία πρὸς τὴν Βηθλεέμ καὶ στὸν τελευταῖο σταθμὸ πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν μικρὴ πόλι καὶ τὴν ἡγιασμένην φάτνην τῶν ἀλόγων τοῦ ταπεινοῦ σπηλαίου τὸ χαρμόσυνο αὐτὸ γεγονός ζωντανεῖ μίαν ἀνάμνησι ποὺ ἀφίνει τὰ ἴχνη μιᾶς ψυχικῆς ἱκανοποιήσεως καὶ χαρᾶς.

Τὰ Χριστοῦγεννα! Ἡ ἐποχὴ τοῦ τελευταίου πολέμου. Μία

ανάμνησις θλιβερή αὐτῇ πού θά θέλαμε νά τήν ἀπομακρύνουμε ὀλότελα ἀπό τήν μνήμη μας. Μιά δυστυχία ἀφάνταστη καί ἡ τραγωδία τῆς πείνας πού ἐπληττε τήν παιδική ἰδίως ἡλικία. Δέν ὑπῆρξε τὸ ἑορταστικὸ τραπέζι τῆς μεγάλης αὐτῆς ἡμέρας τῶν εἰρηνικῶν χρόνων στὸ ἑλληνικὸ σπίτι καί δέν φωτοβόλαγε στὸ τζάκι τὸ κούτσουρο πού ἐθέρμαινε τὸ κορμὶ καί τήν σκέψι μας.

Ζητοῦσαν κλαίγοντας τὸ ψωμάκι τὰ ἀδύνατα παιδικὰ πλάσματα καί ἐρριγοῦσαν ὅλοι ἀπὸ τὸ χειμωνιάτικο κρῦο. Τὸ θεῖο βρέφος ἐγεννᾶτο τὸν χρόνο ἐκεῖνο ὑπὸ τις πιὸ σκληρὲς συνθῆκες. Καί κάποια ἄλλα Χριστοῦγεννα ἀργότερα. Ἐμαίνετο ὁ ἀδελφικός πόλεμος στὴν πρωτεύουσα ἰδίως καί μάταια πρόσμενε ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς τοῦ πληθυσμοῦ της ν' ἀκούσῃ χαρμόσυνη τὴν καμπάνα τῆς ἐκκλησίας καλῶντας αὐτὸν στὴν νυκτερινὴ λειτουργία καί στὴν δοξολογία πρὸς τὸν γεννῶμενο Θεό, τὸν Λυτρωτή.

Συνδεδεμένη ἡ ζωὴ καί ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μετὴν μεγάλη νύχτα τοῦ θαύματος τῆς Βηθλεέμ. Γι' αὐτὸ καί ἡ προετοιμασία μας πρὸς ἑορτασμὸ τῆς στὴν πορεία τῆς σκέψεως καί τῆς ψυχῆς μας εἶναι περιβλημένη μετὰ κάτι τὸ μυστηριακό. Τὸ μυστήριον τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως καθὼς τὸ ὀραματιζόμεθα τὸ αἰσθανόμεθα νὰ μᾶς συνοδεύῃ στὴν πορεία μας αὐτῇ πού ἤρχισε μετὴν νηστεία τὴν τεσσαρακοθήμερη καί νὰ γίνεταί ἕνας δυνατὸς παλμὸς καί ἕνας κόσμος πού μᾶς προσεγγίζει περισσότερο πρὸς τὸν κόσμον τοῦ Θεοῦ. Ἐνα σύμβολον ἡ Βηθλεέμ. Ἡ φεγγοβολὴ τοῦ συμβόλου αὐτοῦ εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἀπολυτρώσεως, τὸν ὁποῖον ὀδεύουμε εὐλαβικὰ τὴν ὥραία καί ὑποβλητικὴ αὐτῇ ἐποχῇ.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

«Τί γὰρ ὄφελος, εἰπέ μοι, δένδρον εἰς ὕψος πολὺ ἐκτεινωμένου καὶ τοῖς φύλλοις κομῶντος, ὅταν καρποῦ ἔρημον ᾖ; Οὕτω καὶ τὸν Χριστιανὸν οὐδὲν ὀνίνησι τὰ ὀρθὰ δόγματα, ἐὰν τῆς κατὰ τὸν βίον πολιτείας ἀμελήῃ».

Ἰωάννης Χρυσόστομος

«Ὡσπερ τὸν φιλόσοφον οὐχ ἡ στολὴ καὶ ἡ βακτηρία δείκνυσιν, ἀλλ' ἡ παρρησία καὶ ἡ πολιτεία· οὕτω καὶ τὸν Χριστιανὸν οὐ σχῆμα καὶ λόγος, ἀλλὰ τρόπος καὶ βίος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐφάμιλλος».

Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης

**ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ»
Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»**

Ἐνεξιχνίαστα εἶναι τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ

Λένε, πῶς ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, λογιάζοντας τ' ἀπόκρυφα τοῦ Θεοῦ κρίματα καὶ μυστήρια, ἔκαμε κάποτε στὴν προσευχή του τὸ ἐξῆς ἐρώτημα·—Θεέ μου, γιατί τάχα μερικοὶ ἄνθρωποι εἶναι τόσο λιγόζωοι καὶ πεθαίνουν γρήγορα, κι' ἄλλοι πάλιν γίνονται κορακοζώητοι καὶ τοὺς βρίσκει ὁ Χάρος σὲ βαθειὰ γηρατιά; Καὶ πῶς γίνεται, Θεέ μου, ἄλλοι νᾶναι ὑπέρπλουτοι καὶ γεμάτοι ἀπὸ ἀγαθὰ, κι' ἄλλοι νᾶναι ἀμπτωχοὶ καὶ νὰ πεινοῦνε καὶ τὸ ψωμί; Καὶ πῶς συμβαίνει ἄδικοι καὶ διεστραμμένοι ἄνθρωποι νὰ χαίρωνται ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, κι' ἄλλοι ποῦναι δίκαιοι καὶ κατάκαλοι νᾶναι βυθισμένοι στὴ δυστυχία καὶ στὴ φτώχεια;

Κι' ἔφθασεν ὡς τ' αὐτιά του μιὰ φωνή, πού τοῦλεγεν·

—Ἀντώνιε, κύτταξε τὸν ἑαυτό σου καὶ τὴ δική σου μονάχα προκοπή· αὐτὰ δὲ πού ρωτᾷς εἶναι ἄνεξιχνίαστα κρίματα τοῦ Θεοῦ, πού δὲν σὲ συμφέρει νὰ τὰ μάθης...

Ἄλλη μιὰ φορά πάλιν πῆγανε μερικοὶ Γέροντες κοντὰ του, κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦτανε κι' ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ. Θέλοντας λοιπὸν ὁ ἅγιος Πατέρας νὰ τοὺς δοκιμάσῃ τοὺς ἐπρόβαλε κάποιον ρητὸ τῆ Γραφῆς, κι' ἄρχισε νὰ τοὺς ρωτᾷ, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν μικρότερο, ποῖα εἶναι ἡ ἐξήγησις τοῦ ρητοῦ αὐτοῦ. Κι' ὁ καθένας ἔλεγε τὴν γνώμη του κατὰ τὴν δύναμη πού εἶχε. Κι' ὁ Γέροντας τοὺς ἀπαντοῦσε·—Δὲν τὸ βρῆκες.

Ἦλθε λοιπὸν στὸ τέλος καὶ ἡ σειρά τοῦ ἀββᾶ Ἰωσήφ καὶ τὸν ρώτησε·—Σύ, ἀββᾶ μου, πῶς τὸ ἐξηγᾷς τὸ ρητὸ αὐτό; Κι' ἐκεῖνος τ' ἀποκρίθηκε·—Ἐγώ, Γέροντά μου, δὲν ξέρω καὶ δὲν εἶμαι σὲ θέσι νὰ σ' ἀποκριθῶ τίποτα. Καὶ τότες ὁ ἅγιος Ἀντώνιος τοὺς εἶπε·—Αὐτὴ ἦτανε ἡ σωστότερη ἀπάντησις· καὶ μονάχα ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ βρῆκε τὸν σωστὸ δρόμο, λέγοντας·—Δὲν ξέρω τίποτα.

**Διδασκαλία τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου
γιὰ τὴν ἀνύπαρκτη δύναμη τοῦ Σατανᾶ**

Ἐὸ Ἅγιος Ἀντώνιος ἔλεγε στοὺς μαθητὲς του·

Ποτέ σας, τέκνα μου, δὲν πρέπει νὰ φοβᾶσθε τοὺς δαίμονες, ὅταν σᾶς κάνουνε ἐπίθεσις· κι' ἄς σᾶς φοβερίζουνε, πῶς θὰ σᾶς θανατώσουν. Γιατὶ οὐσιαστικὰ δὲν ἔχουνε καμμιά δύναμη καὶ τίποτα δὲν μποροῦνε νὰ σᾶς κάνουνε, παρὰ νὰ σᾶς ἀπειλοῦνε καὶ νὰ σᾶς τρομάζουνε. Κι' ὅταν φανερωθῇ ὁ Κύριος, χάνε-

ται παρευθὺς ἢ δύναμή τους, καὶ παραδίνεται ὁ ἐχθρός.

Γι' αὐτό, σὰν ἀνήμπορος ποὺ εἶναι καὶ χωρὶς καμμιά δύναμη, ὅταν νικηθῆ δὲν ἠσυχάζει, παρὰ ἐξακολουθεῖ νὰ σᾶς φοβερῖζι μὲ λόγια ὁ τύραννος. Καὶ πρέπει νὰ τὸ ξέρετε καλὰ αὐτό, καὶ νὰ τοὺς καταφρονᾶτε. Κι' ἂν ἦτανε καὶ οἱ δαίμονες ντυμένοι μὲ σώματα, ὅπως ἔμεῖς, θὰ μπορούσανε νὰ λένε:—Βέβαια, ὅταν κρύβωνται οἱ ἄνθρωποι δὲν τοὺς βρίσκομε. Ἄν τοὺς βρίσκαμε ὅμως, θὰ μπορούσαμε νὰ τοὺς βλάψωμε. Μὰ κι' ἔμεῖς θὰ μπορούσαμε νὰ τοὺς ξεφύγωμε, μὲ τὸ νὰ κρυβώμαστε καὶ μὲ τὸ νὰ κλείνωμε καὶ νὰ διπλαμπαρώνωμε τὴν πόρτα μας. Δὲν εἶναι ὅμως ἔτσι τὰ πράγματα· παρὰ μπορούνε νὰ μπαίνουνε στὸ κελλί μου, κι' ὅταν ἀκόμη ἔχωμε κατάκλειστη τὴν πόρτα μας· καὶ περιτριγυρίζουνε στὸν ἀγέρα. Κι' αὐτοὶ κι' ὁ ἀρχισατανᾶς

Νὰ ξέρετε δὲ πὼς εἶναι φθονεροὶ καὶ κακοπροαίρετοι καὶ κακόβουλοι, καὶ πὼς γιὰ τίποτες ἄλλο δὲν γνιοιάζονται, παρὰ πὼς νὰ κάνουνε τὸ κακὸ στοὺς ἐνάρετους καὶ στοὺς θεοφοβούμενους. Κι' ἐπειδὴ δὲν τὸ μπορούνε, λυσοῦνε ἀπὸ τὸ κακὸ τους καὶ φοβερῖζουνε, μὲ τὰ λόγια μονάχα. Γιατί, ἂν πραγματικὰ τὸ μπορούσανε, θὰ τῶκαναν ἀμέσως, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ προαίρεσή τους.

Καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους μισοῦνε ἐμᾶς. Γιατί, νά! αὐτὴν τὴν στιγμή εἴμαστε μαζεμένοι, καὶ μιλοῦμε ἐναντίον τους. Καὶ τὸ ξέρουνε πολὺ καλὰ, πὼς ἡ προκοπὴ ἢ δική μας εἶναι βλάψιμο δικό τους. Ἄν εἶχανε λοιπὸν τὴν δύναμη καὶ τὴν ἐξουσία, δὲν θᾶφηναν κανένα Χριστιανὸ νὰ ζήσει· γιατί ἡ κακία μισεῖ θανάσιμα τὴν θεοσέβεια. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν τὸ μπορούνε, λυσοῦνε καὶ παθιάζονται περισσότερο· γιατί δὲν μπορούνε νὰ κάνουνε τίποτα ἀπὸ τὰ ὅσα φοβερῖζουνε.

Ἄκόμα, τέκνα μου, πρέπει, γιὰ νὰ μὴν τοὺς φοβᾶσθε, νὰ λογιάζετε κι' αὐτό. Πὼς ἂν ἦτανε δηλαδὴ στὸ χέρι τους νὰ σᾶς βλάψουνε, δὲν θὰ τᾶβαζαν καὶ δὲν θὰ ὠρμούσανε τ' ἀσκέρια τους ἐνάντια σ' αὐτοὺς ποὺ ἀσκητεύουνε στὶς ἐρημιές, οὔτε θὰ παρουσιάζονταν σὰν φαντάσματα καὶ μεταμορφωμένοι, παρὰ θὰ μπορούσε κι' ἓνας μονάχα νὰ παρουσιασθῆ καὶ νὰ κἀνη αὐτὸ ποὺ θέλει. Γιατί αὐτὸς ποὺ ἔχει πραγματικὴν ἐξουσία, δὲν φοβερῖζει μὲ ψευτοφαντασίες κι' οὔτε μὲ τὰ πλήθη ποὺ τὸν ἀκολουθοῦνε, παρὰ κάνει ἄμηση χρῆση τῆς ἐξουσίας του κι' ἐπιβάλλει παρευθὺς τὴν τιμωρία ποὺ θέλει.

Οἱ δαίμονες ὅμως, μὲ τὸ νὰ μὴν τὸ μπορούνε, παρουσιάζονται μεταμορφωμένοι, ὅπως οἱ ἡθοποιοὶ ἐπάνω στὴ σκηνή, καὶ φοβερῖζουνε, σὰν νᾶναι παιδιὰ, αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἀδύνατοι, μὲ τὶς ἀγεροφαντασίες τους καὶ μὲ τὶς μεταμορφώσεις τους. Κι' ἀπ'

αὐτὸ φανερώνεται, πὼς εἶναι ἀνήμποροι καὶ πὼς ἀξίζει νὰ τοὺς περιφρονοῦμε ἀκόμη περισσότερο.

Ὁ ἀληθινὸς ἄγγελος, ποὺ τὸν εἶχε στείλει ὁ Θεὸς κατὰ τῶν Ἀσσυρίων, οὔτε ἀπὸ ὄπλα εἶχεν ἀνάγκη, οὔτε ἀπὸ ψευτοφαντασίες ἐξωτερικές, οὔτε κι' ἀπὸ στρατὸ πολὺν κι' ἀπὸ κτύπους κι' ἀπὸ φασαρίες· παρὰ μεταχειρίσθηκεν, μὲ ἡρεμία, τὴν δύναμη καὶ τὴν ἐξουσία ποὺ εἶχε, κι' ἐξωλόθρευσεν ἀμέσως καὶ χωρὶς καμμιὰ δυσκολία ἑκατὸν ὀγδόντα πέντε χιλιάδες. Αὐτοὶ ὅμως ποὺ εἶναι ἀνίσχυροι, ὅπως εἶναι οἱ δαίμονες, οὔτε σὰν φαντάσματα δὲν μποροῦνε νὰ κατατρομάξουνε κανένα.

Καὶ μὴ νομίσετε, τέκνα μου, πὼς ὁ Ἰώβ ἐδοκιμάσθηκεν ἀπὸ τὴν διαβολικὴν δύναμη. Ὁχι. Δὲν ἦτανε ἰσχυρὸς ὁ Διάβολος, παρὰ ὁ Θεὸς τοῦ τὸ ἐπέτρεψε γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν Ἰώβ. Ἐπειδὴ δὲν τὸ μποροῦσε μονάχος του, τὸ ἐζήτησε καὶ τοῦ τὸ παραχώρησεν ὁ Θεός. Κι' ἔτσι μονάχα τὸ κατώρθωσε. Ἄν δὲν τὸ παραχώρουσε, δὲν θάχε τὴν δύναμη νὰ τὸ κάνῃ. Καὶ στὴν πραγματικότητα, δὲν ἔχει τὴν ἐξουσία, νὰ βλάψῃ οὔτε καὶ τοὺς χοίρους ἀκόμη. Καὶ βέβαια πολὺ περισσότερο τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἔχουνε πλασθῆ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ. Κι' αὐτὸ φανερώνεται κι' ἀπὸ τὸ θεῖο Εὐαγγέλιον, ποὺ γράφει, πὼς παρακαλοῦσανε τὸν Κύριον νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ πᾶνε στοὺς χοίρους. Πῶς λοιπὸν μποροῦνε νὰ βλάψουνε τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ;

Τὸν Θεὸ λοιπὸν πρέπει νὰ φοβᾶσθε καὶ νὰ τοὺς καταφρονᾶτε αὐτούς. Πρέπει ὅμως, ὅσο περισσότερο μᾶς ἐπιβουλεύονται αὐτοί, τόσο κι' ἐμεῖς νὰ ἐντεινόμεναι τὴν ἀσκησὴν μας. Γιατὶ εἶναι μεγάλο ὄπλον κατὰ τοῦ Σατανᾶ ἡ φρόνιμη καὶ ἡ συνετὴ ζωὴ καὶ ἡ πίστις στὸ Θεόν. Καὶ φοβοῦνται τὶς νηστεῖες τῶν ἀσκητῶν καὶ τὶς ἀγρύπνιες τους, καὶ τὶς προσευχὰς τους, καὶ τὴν πραότητάν τους καὶ τὴν γαλήνην τους, καὶ τὴν ἀφιλαργυρίαν τους καὶ τὴν ἔλλειψιν κάθε καταιοδοξίας. Καὶ τρέμουνε πραγματικὰ τὴν ταπεινοφροσύνην τους καὶ τὶς ἐλεημοσύνας τους καὶ τὴν ἀνοργησίαν τους· κι' ἐπάνω ἀπ' ὅλα τὴν εὐσέβειάν τους καὶ τὴν ἀφοσίωσίν τους στὸν Χριστόν. Γιατὶ τὰ κάνουνε ὅλα αὐτά, γιὰ νὰ μὴν ἔχουνε κανένα ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλιν τους ποὺ νὰ μπορῆ νὰ τοὺς ἐξουσιάσῃ. Γιατὶ ξέρουνε πολὺ καλὰ τὴν χάριν ποὺ ἔδωκεν ὁ Σωτὴρ μας στοὺς πιστοὺς του, ὅταν εἶπε «ἰδοὺ, δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου».

Σᾶς παραγγέλλω λοιπὸν, ἂν σᾶς ἐπιτεθοῦνε μέσα στὴν νύκταν νὰ σφραγίζετε, μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τοὺς ἑαυτοὺς σας καὶ τὰ σπίτια σας, καὶ θὰ δῆτε πὼς θὰ διαλυθοῦνε ἀμέσως σὰν καπνός. Γιατὶ εἶναι δειλοὶ καὶ τρέμουνε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ

πού μ' αὐτὸν τοὺς κατατρόπωσεν ὁ Κύριος. Κι' ἂν ἔχουμε τὴν ἀδιαντροπία νὰ ἐπιμένουμε, καὶ νὰ χοροπηδοῦνε, καὶ νὰ μεταμορφώνωνται μπροστά σας, νὰ μὴν φοβηθῆτε καὶ νὰ μὴν τρομάξετε διόλου. Γιατί δὲν εἶναι τίποτα, παρὰ ἓνας κούφιος ἀγέρας καὶ γρήγορα θὰ διαλυθοῦνε. Πολλὲς φορές μάλιστα προσποιοῦνται πὼς ψάλλουμε διάφορὰ τροπάρια, χωρὶς νὰ φαίνωνται· καὶ μνημονεύουμε μάλιστα καὶ λέξεις ἀπὸ τὴς Γραφές· καὶ μᾶς ξυπνοῦνε δῆθεν γιὰ προσευχή, ἐνῶ κοιμούμαστε· καὶ δὲν μᾶς ἀφήνουμε σχεδὸν νὰ κλείσουμε τὰ μάτια μας, γιὰ ὕπνο. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ τοὺς δίνωμε καμμιά προσοχή. Κι' ὅταν μᾶς συμβουλευοῦνε νὰ μὴν τρῶμε τίποτα, κι' ὅταν προσποιοῦνται πὼς μᾶς μαλλώνουνε τάχα, γιὰ κάποιες ἀμαρτίες μας. Γιατί δὲν τὸ κάνουνε αὐτό, μὲ εὐλικρίνεια κι' ἀπὸ εὐλάβεια. Ἀλλὰ γιὰ νὰ φέρουνε σὲ ἀπόγνωση τοὺς ἀκέραιους χαρακτήρες· καὶ νὰ μᾶς πείσουνε πὼς εἶναι ἀνώφελη κάθε ἀσκηση καὶ νὰ μᾶς κάνουνε ν' ἀηδιάσωμε· γιατί εἶναι τάχα ἀσήκωτος κι' ἀνυπόφορος ὁ μοναχικὸς βίος· καὶ νὰ ἐμποδίσουνε καὶ νὰ σταματήσουνε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, αὐτοὺς πού πολιτεύονται ἐναντίον τους.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος τοὺς δαίμονες, ὅταν ὠμολογούσανε, ἂν ἔλεγαν βέβαια ἐκείνη τὴ στιγμή τὴν ἀλήθεια, «Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ», τοὺς ἐμπόδισε νὰ μιλοῦνε, μήπως μαζὶ μὲ τὴν ἀλήθεια σπεύρουνε καὶ τὴν κακία τους. Ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μᾶς διδάξῃ καὶ νὰ μᾶς νουθετήσῃ, νὰ μὴν τοὺς δίνουμε καμμιά σημασία. Γιατί εἶναι πραγματικά μεγάλη ἀπρέπεια, ἐνῶ ἔχουμε τὴν ἀγία Γραφή καὶ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Κυρίου μας, νὰ περιμένωμε νὰ διαχθοῦμε ἀπὸ τὸν διάβολο...

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐξαπατήσανε καὶ τοὺς Ἕλληνες κι' ἐπιστευθήκανε ἀπ' αὐτούς, πὼς εἶναι Θεοί. Ἐμᾶς ὅμως ὁ Κύριος δὲν μᾶς ἀφήκε νὰ ἐξαπατηθοῦμε ἀπὸ τὸν Διάβολο, πού τὸν ἐπιτίμησε, ὅταν παρουσίαζε καὶ σ' ἐκεῖνον τέτοιες ψευτοφαντασίες, γιὰ νὰ τὸν βάλῃ σὲ ταραχή, καθὼς ἐπίστευε· καὶ τοῦ εἶπε—«Ὑπάγε ὀπίσω μου Σατανᾶ. Γέγραπται γὰρ Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις». Γιατί τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Κύριος τὸν εἶπε γιὰ μᾶς. Γιὰ νὰ τὸν ἀκοῦνε οἱ δαίμονες καὶ νὰ πισωπλατίζουνε καὶ νὰ τρέπωνται σὲ ντροπιασμένη φυγή γιὰ τὸν Κύριο, πού μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοὺς ἐπιτίμησε.

—Κάποτε, ἀδελφοί μου, κτύπησε κάποιος τὴν πόρτα τοῦ κελιοῦ μου. Ξεπρόβαλα λοιπὸν καὶ εἶδα κάποιον ἄνθρωπο, πού ἔμοιαζε μακρὺς καὶ πολὺ ψηλός. Τὸν ἐρώτησα λοιπὸν—Ποιὸς εἶσαι σύ; Καὶ μ' ἀπάντησεν—Ἐγὼ εἶμαι ὁ Σατανᾶς. Κι' ὅταν τὸν ρώτησα—Γιὰ ποιὸν σκοπὸν ἦλθες ἐδῶ; μ' ἀποκρίθηκε—Θέλω νὰ μάθω, γιατί μὲ κατατρέχουνε καὶ μὲ κατηγοροῦνε ἄδικα οἱ Μοναχοί; Καὶ γιατί μὲ ἀναθεματίζουνε καὶ μὲ καταριοῦνται κάθε

στιγμή ὅλοι οἱ Χριστιανοί; Κι' ἐγὼ τ' ἀπάντησα—Γιατὶ κι' ἐσὺ δὲν παύεις ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς ἐνοχλῆς; Κι' ἐκεῖνος τότε μ' ἀποκρίθηκεν—Δὲν εἶμαι ἐγὼ πού τὸ κάνω αὐτό. Παρὰ μονάχοι τοὺς ταράζουνε τὸν ἑαυτό τους. Γιατὶ ἔχω ἐγὼ γίνει πλέον ἀνήμερος. Ἡ μήπως δὲν ἔχουνε διαβάσει ὅτι «τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπαν αἱ ρομφαῖαι εἰς τέλος». Δὲν ἔχω πλέον τόπο νὰ σταθῶ, οὔτε ὄπλο, οὔτε καὶ πολιτεία γιὰ νὰ μείνω. Παντοῦ ἔχουνε γίνει ὅλοι Χριστιανοί. Καὶ ἡ ἔρημος ἀκόμη ἔχει γεμίσει ἀπὸ Μοναχοὺς. Ἄς προστατεύουνε λοιπὸν μόνοι τους τὸν ἑαυτό τους κι' ἄς μὴ μ' ἀναθεματίζουνε.

Τότε λοιπὸν ἐγὼ ἐθαύμασα τὴ δύναμη καὶ τὴν χάρη τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ εἶπα—Ἄν καὶ εἶσαι πάντα σου ψεύτης, τὴν στιγμὴν αὐτὴ μοῦ εἶπες, θέλοντας καὶ μὴ, τὴν πᾶσαν ἀλήθεια. Γιατὶ ὁ Χριστὸς πού ἦλθε σ' ἔκανε ἀνήμερο καὶ σ' ἐνίκησε καὶ σ' ἀπογύμνωσε. Κι' αὐτός, ὅταν ἄκουσε τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, σὰν νὰ τὸν ἔκαψε φωτιά, ἀναπήδησε κι' ἐγένηκεν ἄφαντος.

Ἄν λοιπὸν καὶ ὁ ἴδιος ὁ διάβολος ὁμολογῆ, πῶς δὲν ἔχει καμμιά δύναμη, ὀφείλομε νὰ τὸν καταφρονοῦμε κι' αὐτὸν καὶ τ' ἀσκέρι του. Ἄς μὴν ἀδυνατίζουμε λοιπὸν κι' ἄς μὴν ἀφήνωμε νὰ χαμηλοπετᾷ ὁ νοῦς μας. Οὔτε καὶ νὰ δειλιάζουμε μέσα στὴν ψυχὴ μας. Ἄς μὴ δημιουργοῦμε μονάχοι μας φόβους, λέγοντας—Μήπως ὁ δαίμονας μ' ἀναποδογυρίσει; Μήπως μὲ νικήσει, μὲ τὴν ἐπιμονή του; Μήπως φανερωθῆ μπροστά μου ξαφνικά καὶ μὲ καταταράξει; Ἄς μὴ σκεπτόμαστε ποτέ μας τέτοια πράγματα, οὔτε καὶ νάχωμε θλίψη, σὰν νὰ πρόκειται νὰ χαθοῦμε. Ἄλλὰ πρέπει νάχωμε θάρρητα μεγάλη καὶ νὰ χαρῶμαστε, γιὰτὶ ἐσωθήκαμε. Καὶ ἄς λογαριάζουμε πάντα μας, πῶς ὁ Κύριος εἶναι μαζί μας, πού τοὺς κατατρόπωσε καὶ τοὺς κατανίκησε. Κι' ὅταν ὁ Κύριος εἶναι μαζί μας, κανένας δὲν ἔχει τὴν μπόρεση νὰ μᾶς βλάψῃ.

Γιατὶ ἂν παρουσιαστοῦνε καὶ βροῦνε τὴν ψυχὴ μας νᾶναι ἀσφαλισμένη μὲ τέτοιους στοχασμοὺς καὶ νὰ συλλογιέται τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, τότε φεύγουνε καταντροπιασμένοι. Ἄν μᾶς εὔρουνε ὅμως φοβισμένους καὶ παραγμένους, κι' ὅλο νὰ συλλογιόμαστε τὸ κακὸ πού θὰ μᾶς βρῆ, τότε, μὲ διάφορες ψευτοφαντασίες, καὶ μὲ διάφορες φοβέρες μᾶς μεγαλώνουνε τοὺς φόβους μας, καὶ πληθαίνουνε τὶς τρομάρες μας.

Ἄν θέλωμε λοιπὸν κι' ἡμεῖς νὰ καταφρονᾶμε τὸν ἐχθρό, ἄς σκεπτόμαστε πάντα μας τὸν Κύριο, ὅπως σᾶς τὸ εἶπα πολλές φορές· κι' ἄς πλημμυρίζῃ ἀπὸ χαρὰ κι' ἀπὸ ἐλπίδες ἡ ψυχὴ μας. Καὶ θὰ ἴδοῦμε τότε νὰ διαλύωνται σὰν καπνὸς τὰ δαιμονικά τεχνάσματα. Καὶ μᾶλλον θὰ φεύγουν, παρὰ θὰ μᾶς καταδιώκουν. Γιατὶ, ὅπως σᾶς εἶπα καὶ προτῆτερα, εἶναι δειλοὶ καὶ τρέμουνε

ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ Ο ΙΣΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Ὁ Ἅγιος Βλαδίμηρος εἶναι ὁ ἐκχριστιανιστῆς τῆς Ρωσίας. Γι' αὐτὸ ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία τὸν τιμᾷ σὰν Ἰσαπόστολο, βλέποντας στὸ πρόσωπό του μιὰ μορφὴ παράλληλη ἐκείνης τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ λαὸς τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ Ρώσου ἡγεμόνος ἦταν ἓνα ἄθροισμα φύλων, ποὺ κατοικοῦσαν ἀνάμεσα στὸ Κίεβο καὶ τὸ Νόβγοροδ. Τὸ Κίεβο ἦταν ἡ πρωτεύουσα. Ἐκεῖ, ἑκατὸ περίπου χρόνια πρὶν, εἶχε ἰδρυθῆ ὁ ἡγεμονικὸς οἶκος ἀπὸ τὸν ὀνομαστὸ Ἄσκολδ. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἄσκολδ εἶχε γίνει χριστιανός. Φαίνεται, ὅμως, ὅτι δὲν ἔκανε τίποτε διὰ τὴ διάδοσι τῆς ἀληθινῆς θησκείας. Ὡστόσο, στὰ χῶματα ἐκεῖνα, ὁ χριστιανισμὸς εἶχε ρίξει τὶς ρίζες του ἀπὸ πολὺ παλιά. Πάλι κατὰ τὴν παράδοσι, τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ εἶχε λάμψει στὴ ρωσικὴ γῆ ἀπὸ τὰ ἑθνικὰ χρόνια τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρεται, ἔτσι, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἦταν ὁ πρῶτος, ποὺ εὐαγγελίσθηκε αὐτὴ τὴ γῆ, φθάνοντας ὡς τὴν τοποθεσία, ὅπου ἀργότερα θὰ χτιζόταν τὸ Κίεβο, καὶ φυτεύοντας ἓνα σταυρό.

Ὅταν ἦλθε στὸν κόσμον ὁ Βλαδίμηρος, ὑπῆρχαν χριστιανικὲς κοινότητες στὴ χώρα του. Ἀλλὰ καὶ μέσα στὸν ἡγεμονικὸ οἶκο, δὲν ἔλειπαν οἱ χριστιανικὲς ψυχές. Ἡ μάμμη του Ὀλγα ἦταν μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν πέθανε ὁ σύζυγός της Ἰγὸρ, ἡ Ὀλγα πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολι γιὰ νὰ ἀνανεώσῃ τὶς συνθήκες μὲ τὸ Βυζάντιο. Ἐκεῖ γνώρισε τὸν Χριστὸ καὶ

τὴ φωτιά ποὺ ἔχει ἐτοιμασθῆ γι' αὐτοὺς. Καὶ σᾶς παραγγέλλω κι' αὐτό, γιὰ νὰ μὴν φοβᾶσθε. Ὅταν δηλαδὴ σᾶς παρουσιασθῆ κάποια ψευτοφαντασία, νὰ μὴν ταραζέσθε. Ἀλλὰ, ὅποιαδῆποτε καὶ νᾶναι, νὰ σταθῆτε ἄτρομοι καὶ νὰ ρωτήσετε—Ποιὸς εἶσαι σύ; Καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι καὶ ἀπὸ ποῦ φανερώθηκες; Κι' ἂν εἶναι ἡ ὀπτασία ἀπὸ ἀγίους, θὰ σοῦ τὸ φανερώσουνε, καὶ ὁ φόβος σας θὰ μεταβληθῆ σὲ χαρά. Ἄν πάλιν εἶναι διαβολικὴ, θὰ ἐξασθενήσῃ, ὅταν βλέπῃ τὸν νοῦ σου ἄφοβο· γιὰτὶ εἶναι φανέρωμα ἀταραξίας, ὅταν ρωτᾷς—Ποιὸς εἶσαι; κι' ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Ἐτσι κι' ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ἔμαθε τὴν ἀλήθεια, ὅταν ρώτησε. Καὶ δὲν μπόρεσε νὰ κρυφθῆ ὁ ἐχθρός, ὅταν τὸν ρώτησε ὁ Δανιήλ.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

βαπτίσθηκε (957). Ὁ γιὸς τῆς Σβιατοσλάβ, ὁ πατέρας τοῦ Βλαδιμήρου, ἦταν ἀπαράμιλλος πολεμιστὴς καὶ πολὺ ἐνάρετος ἄνθρωπος. Νίκησε τοὺς Χαζάρους, ἔφερε σὲ μεγάλες δυσκολίες τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνο τὸν Πορφυρογέννητο καὶ σκοτώθηκε, σὲ ἡλικία τριανταπέντε μόλις χρόνων, πολεμῶντας τοὺς Πετσενέγους στὸν κάτω Δνείπερο (972). Παρὰ τὶς προσπάθειες, ὅμως, τῆς Ὀλγας, δὲν εἶχε ἀποφασίσει νὰ γίνῃ κι' αὐτὸς χριστιανός. Ὡστόσο, συμπαθοῦσε τοὺς χριστιανούς κι' ἦταν πάντα καλόβολος ἀπέναντί τους. Χριστιανὴ ἦταν ἡ γυναῖκα του Μάλουτσα.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σβιατοσλάβ, ἀνέβηκε στὸν θρόνο ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς τοῦ Βλαδιμήρου, ὁ Γιαροπόλκ. Ὁ Βλαδίμηρος τότε ἔφυγε ἀπὸ τὸ Νόβγοροδ, ὅπου τὸν φιλοξenoῦσε ὁ θεῖος του Δοβρύνια, καὶ πῆγε στὴ Σκανδιναβία. Ἐκεῖ συγκρότησε ἕνα μισθοφορικὸ σῶμα ἀπὸ Σουηδούς, γύρισε ὕστερα στὴν πατρίδα του, ἔκανε πόλεμο μὲ τὸν ἀδελφὸ του, τὸν νίκησε, τὸν σκότωσε καὶ πῆρε τὸν θρόνο (980). Μαζὶ μὲ τὸν θρόνο, τοῦ πῆρε καὶ τὴ γυναῖκα, ποὺ ἦταν χριστιανὴ κι' εἶχε καταφύγει σ' ἕνα μοναστήρι.

Ὁ Βλαδίμηρος εἶχε πολλὰ χαρίσματα σὰν ἡγεμῶν. Ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς βασιλείας του ἔδειξε, ὅτι ἦταν μέγας νοῦς. Ἀνασυγκρότησε τὰ φῦλα τῶν ὑπηκόων του, στέριωσε τοὺς δεσμοὺς ἀνάμεσά τους κι' ἐπιχείρησε ἀλλεπάλληλες νικηφόρες ἐπιθέσεις στοὺς γειτονικοὺς λαούς, ποὺ ἔκαναν ἐπιδρομὲς κι' ἀπειλοῦσαν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ κράτους του.

Τίποτε, ὅμως, δὲν ἔδειχνε πάνω στὸν Βλαδίμηρο, ὅτι θὰ γινόταν χριστιανός. Ἦταν προσηλωμένος στὴν εἰδωλολατρία μὲ ἄγριο φανατισμό. Πίστευε στὸν θεὸ Περούν, τὸν Δία τῆς πατροπαράδοτης θρησκείας, ποὺ τὸ κακότεχνο ξοάνο του εἶχε ἀσημένιο πρόσωπο καὶ χρυσὰ μουστάκια. Πίστευε καὶ στοὺς ἄλλους θεοὺς τῆς, ποὺ ἀνάμεσά τους ὑπῆρχαν κι' οἱ ξένοι (φιλλανδικοὶ καὶ τουρκικοὶ) Μοκὸς καὶ Σιμάργλ. Κι' ἦταν τόση ἡ ἀφοσίωσίς του στὴν εἰδωλολατρία, ὥστε δὲν δίστασε νὰ θυσιάσῃ στὸν Περούν δυὸ χριστιανούς πολεμιστὲς του, τὸν Θεόδωρο καὶ τὸν γιὸ τοῦ Ἰωάννη, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ μετὰ ἀπὸ τὴν ἄνοδό του στὸν θρόνο.

Ὑστερα ἀπὸ λίγα χρόνια, συνέβη ἕνα σπουδαῖο γεγονός. Ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Βασίλειος ὁ Β' ζήτησε ἀπὸ τὸν Βλαδίμηρο στρατιωτικὴ ἐνίσχυσι, γιὰ νὰ πατάξῃ τὸν στρατηγὸ Βάρδα Φωκᾶ, ποὺ εἶχε κινηθῆ μὲ μεγάλη δύναμι ἐναντίον του κι' ἐπέδωκε νὰ καταλάβῃ τὴν ἐξουσία. Ὁ Βλαδίμηρος, ἀφοῦ καλοσκέφθηκε τὸ πρᾶγμα, ἀποφάσισε ν' ἀνταποκριθῆ σ' αὐτὴ τὴν αἴτησι. Ὡς τότε, ὁ λαὸς του πολεμοῦσε τὸ Βυ-

ζάντιο. Ἄλλὰ κι' ὅταν δὲν τὸ πολεμοῦσε, τὸ ἐχθρευόταν. Καὶ τὸ μῖσος αὐτὸ ἦταν πολὺ βαθύ. Ὁ πάππος τοῦ Βλαδιμήρου, ὁ Ἰγόρ, εἶχε κάνει μὲ τὰ στίφη του μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ φοβερὲς ἐπιδρομὲς στὸ ἔδαφος τῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ βιογράφος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἐπίσκοπου Ἀμάστριδος, ζωγραφίζει μὲ τὰ χειρότερα χρώματα τὸ πέρασμα τῶν βαρβάρων Ρῶς ἀπὸ τὴν Παφλαγονία σ' ἐκείνη τὴν περίστασι, χαρακτηρίζοντάς τους σὰν τὸ ἄκρο ἄωτο τῆς φονικῆς μανίας. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Βλαδιμήρου ἄνοιγε μιὰ καινούργια ἐποχὴ στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς Ρῶς καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς. Ὡς τότε, τὸ μόνο πού γεφύρωνε τὸ χάσμα κατὰ τὶς περιόδους εἰρήνης, ἦταν ἐμπορικὲς συμφωνίαι. Ὁ Βλαδίμηρος χάραξε μιὰ πιὸ θετικὴ γραμμὴ. Γινόταν σύμμαχος τοῦ Βυζαντίου. Κι' ὁ δεσμὸς του αὐτὸς θὰ ἔπαιρνε πιὸ μεγάλῃ δύναμι μὲ τὸ ὅτι, ὅπως τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ τὸ Βυζάντιο, θὰ τοῦ δινόταν σὰν πολῦτιμο ἀντάλλαγμα μιὰ σύζυγος ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια, ἡ πριγκίπισσα Ἄννα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁ Βασίλειος ἔθετε ἓνα ὄρο : νὰ ἀσπασθῆ ὁ Βλαδίμηρος τὸν χριστιανισμό.

Τὴν ἄνοιξι τοῦ 988, ἕξ χιλιάδες πολεμιστὲς τοῦ Βλαδιμήρου, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἴδιο, ἔκαναν τὴν ἐμφάνισί τους κι' ἔδωσαν, μὲ τὴ μάχη τῆς Χρυσουπόλεως, κáιριο πλῆγμα στὴν ἀνταρσία. Ὁ Βασίλειος σώθηκε.

Ἄλλὰ τὸ ἀντάλλαγμα δὲν δόθηκε. Ὁ καιρὸς περνοῦσε κι' ἡ Ἄννα ἔμενε στὸ παλάτιο. Ὁ Βλαδίμηρος δὲν βάσταξε τὴν προσβολή. Ἐκανε ἐπιδρομὴ στὴν Κριμαία καὶ κυρίευσεν τὴ Χερσῶνα. Οἱ Βυζαντινοὶ τότε φοβήθηκαν. Κι' οἱ σύμβουλοι τοῦ αὐτοκράτορος, πού τὸν εἶχαν πείσει νὰ μὴ τηρήσῃ τὸν λόγο του, παραδέχθηκαν ὅτι εἶχαν κάνει ἓνα σοβαρὸ λάθος, μὲ κακὲς συνέπειαι. Ἔτσι, ἡ Ἄννα στάλθηκε στὸν Βλαδίμηρο μὲ μεγάλῃ συνοδεία. Ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς συνοδείας ἦταν καὶ κληρικοί, πού εἶχαν μαζί τους ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ σκεύη, ἀπαραίτητα γιὰ τὴ βάπτισι τοῦ Βλαδιμήρου, καὶ γιὰ τὴν πρώτη πνευματικὴ καὶ μυστηριακὴ τροφοδοσία τῆς ἐθνικῆς του Ἐκκλησίας.

Πραγματικά, ὁ Βλαδίμηρος βαπτίσθηκε (ὁ τόπος εἶναι ἀνεξακρίβωτος) καὶ γύρισε στὸ Κίεβο γύρω στὰ 990, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκχριστιανίσῃ τοὺς ὑπηκόους του.

Τὸ ὅτι ἔμπασεν τὴ χώρα του στὴν τροχιά τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ἑλλήνων, ἦταν μιὰ σπουδαία πολιτικὴ ἐνέργεια. Τὸ ὅτι ὅμως αὐτὴ ἡ εἰσαγωγὴ δὲν περιορίσθηκε στὸ πολιτικὸ πεδίο, ἀλλὰ ἦταν καὶ μιὰ ταύτισις θρησκευτικὴ, σήμαινε τάχα ὅτι ὁ ἡγεμὼν τοῦ Κιέβου εἶχε ἀληθινὰ πιασθῆ στὴ σαγήνη τοῦ Εὐαγγελίου ; Τὰ πράγματα ἀπέδειξαν ἀμέσως, ὅτι αὐτὸ ἀκριβῶς εἶχε συμβῆ. Καὶ μάλιστα σὲ τόσο βαθμό, ὥστε ἂν ὡς τότε ἦ

σκέψις τοῦ Βλαδιμήρου ἦταν πρὶν ἅπ' ὅλα πολιτική, ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἦταν πρὶν ἅπ' ὅλα θρησκευτική.

Ὁ εἰδωλόατρης κι' ἀδίστακτος μπροστὰ στὸ ἔγκλημα, ἀκόμα καὶ τὴν ἀδελφοκτονία, Βλαδίμηρος ἔγινε ὄχι ἀπλῶς χριστιανός, ἀλλὰ φλογερὸς μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελίου. Πέταξε τὰ εἰδωλα στὸν Δνείπερο κι' ὠδήγησε ἐκεῖ, γιὰ νὰ βαπτισθοῦν ὁμαδικά, τοὺς ὑπηκόους του. Ἔτσι, ὅπως γράφει ἓνα παλιὸ ἐγκώμιό του, «ὄλη ἡ ρωσικὴ γῆ ἀποσπάσθηκε ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ Διαβόλου καὶ μπῆκε στὸ φῶς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ». Αὐτὸ τὸ φῶς δὲν ἦταν μονάχα τὸ κήρυγμα τῶν κληρικῶν, ἡ θεία λειτουργία, οἱ ἐκκλησίες. Ἦταν κι' ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Βλαδιμήρου, ὁ φωτεινότετος βίος του. Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Κιέβου δόθηκε μὲ ὄλη τὴ γενναία ψυχὴ του στὸν Χριστὸ καὶ θέλησε νὰ διαποτίσῃ τοὺς θεσμοὺς τοῦ κράτους του μὲ τὸν χυμὸ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, χωρὶς νὰ κάνῃ συμβιβασμοὺς ἀνάμεσα στὶς ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν πολιτικὴ ἀνάγκη. Σκόρπιζε διαρκῶς τὰ ἀγαθὰ του στοὺς φτωχοὺς. Καί, φθάνοντας στὰ ἄκρα, κατάργησε τὴ θανατικὴ ποινὴ καὶ δὲν ἤθελε νὰ καταδιώκῃ οὔτε τοὺς κοινούς ἐγκληματίες. Ὅπως ἦταν ἐπόμενο, τὸ ἅγιο παράδειγμά του τόνωσε ὅσο τίποτε ἄλλο τὴν πίστι τοῦ λαοῦ του, πού ἔβλεπε ἔτσι στὸ πρόσωπο τοῦ ταγοῦ του ἓνα γνήσιο χριστιανικὸ πρότυπο, γιὰ νὰ μιμῆται καὶ ν' ἀκολουθῆ.

Ὁ Βλαδίμηρος φρόντισε μὲ περίσσια στοργὴ τὴν νεόκοπη Ἐκκλησία τῆς χώρας του καὶ τῆς ἔδωσε ὅλα τὰ ὑλικά μέσα, γιὰ νὰ μπῆ στὴν ἱστορία σὰν ἡ πιὸ μεγάλη κι' ἡ πιὸ δοξασμένη ἀπὸ τὶς θυγατέρες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Κι' ὅταν, τὸ 1015, παράδωσε τὸ πνεῦμα στὸν Κύριο, κανεὶς ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του δὲν ἀμφέβαλλε, ὅτι ὁ παράδεισος εἶχε στολισθῆ μὲ ἓνα μεγάλο ἀνάστημα τῆς θείας χάριτος.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ τέταρτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ «Φιλόθεος Ἀδολεσχία» τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, καὶ ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα.

Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ 10.10.63 ἕως 30.10.63 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα.

Αἰδεσ. Πάνον Κων/νον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 965. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 18802.

Αἰδεσ. Σάνταν Ἀντώνιον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἱθάκης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 990. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 19.287.

Αἰδεσ. Καψοκαβάδην Χρ., Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 725. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 18288.

Αἰδεσ. Ντοῦρον Σωτήριον, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1022. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 18.304.

Αἰδεσ. Ζωσιμῶν Νεκτάριον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας, β' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 657. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 22.129.

Αἰδεσ. Τσαπατσάρην Βασίλειον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 725. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 12.857.

Αἰδεσ. Βαρνάβαν Ἰωάννην, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 801. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 16.966.

Αἰδεσ. Καραβιάν Ἐλευθέριον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θήρας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 826. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 17.680

Πρεσβυτέραν Εὐτυχίαν Ν. Κρουονερίτου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 733. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 16.634.

Πρεσβυτέραν Ἀγγελικὴν Ἰ. Παπαεμμανουήλ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 531. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 23.071.

Πρεσβυτέραν Αἰκατερίνην Χρ. Οἰκονόμου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βερροίας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 724. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 23.873.

Πρεσβυτέραν Παναγιώταν Α. Μουταφίδου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλασσόνας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 611. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 17.975.

Πρεσβυτέραν Χαρίκλειαν Στεφ. Πουταχίδου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 724. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 23.750.

Πρεσβυτέραν Γραμματικὴν Διον. Σκάρου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 677. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 18.255.

Πρεσβυτέραν Εὐαγγελίαν Σπυρ. Στεφανῆ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 724. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 21.699.

Αἰδεσ. Ἰωακείμ Παναγ., Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, α' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1585. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 34.294.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεσ. Γεωργιάδην Βασίλ., Πίτων Χίου. Είς ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς σας καὶ βάσει τῶν συμπληρωματικῶν στοιχείων σας ἡ σύνταξις σας, ἐφ' ὅσον ἡ ὑπηρεσία σας ἀπὸ 1.6.1930-31.12.1963 εἶναι συνεχῆς, θὰ ἀνέρχεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 1142 δρχ., τὸ δὲ ἐφ' ἅπαξ θὰ ἀνέρχεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 24.500 δρχ. περίπου. Τὰ εἰς περίπτωσιν ἐξαγορᾶς ἀναλογούντα ἀσφάλιστρα θὰ πρέπη νὰ καταβάλῃτε διὰ τὰ ὑπολογισθούσα τὰ ἔτη τῆς ἀναγνωρίσεως συντάξιμα. Ταῦτα δὲν παρακρατοῦνται ἐκ τοῦ ἐφ' ἅπαξ.

Αίδεσ. Κατσην Στέφανον, Ζαρχαδιὰν Νέστου Καβάλας. Σᾶς πληροφοροῦμεν ὅτι διεκόπη ἡ παροχὴ δανείων ἐπὶ τίνα χρόνον. Θὰ ἀναμείνεται τὴν 1.4.64, ὅποτε καὶ θὰ ὑποβάλλετε τὴν αἴτησίν σας.

Αίδεσ. Διονύσιον Ἀνδρέολαν, Γαϊτάνιον Ζακύνθου. Σχετικῶς θὰ ἀπευθυνθῶμεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου».

Αίδεσ. Λάμπρον Σούρδην, Σεριζιανὰ Πρεβέζης. Τὸ θέμα, ὡς ἀντιλαμβάνεσθε, εἶναι πολὺ δύσκολον. Ἀπευθύνομεν σχετικὸν ἐρώτημα εἰς τὸν νομικὸν συνεργάτην μας, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ ἀπαντήσῃ σχετικῶς. Εὐθὺς ὡς λάβομεν τὴν ἀπάντησίν του θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν σχετικῶς.

Αἰδεσιμ. Φεούλην Γεώργιον, Σκύρον Εὐβοίας. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. Εὐχαριστοῦμεν.—**Αἰδεσιμ.** Μαρόπουλον Κων., Καρδίτσαν. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς πληροφορήσῃτε τὴν πρό τῆς μεταθέσεώς σας διεύθυνσιν διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν συνδρομολογιῶν μας.—**Αἰδεσιμ.** Χαλκιδῶν Παναγ., Βασιλειάδα Καστορίας. Ἐστάλησαν εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν ζητηθέντα τεύχη.—**Αἰδεσιμ.** Ἀβραμόπουλον Ἀθανάσιον, Ἱεροσπουδαστὴν Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Πατρῶν. Ἐστάλησαν εἰς ὑμᾶς τὰ τεύχη ἀπὸ 1—1—63.—**Αἰδεσιμ.** Πετσούκην Γεώργιον, Ράχην Ἄρτης. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς σας. Εὐχαριστοῦμεν.—Ἱερὰν Μητρόπολιν Κορινθίας. Ἀποστέλλομεν ὑμῖν εὐχαρίστως ζητηθέντα τεύχη.—**Αἰδεσιμ.** Ρόκκων Μελέτιον, Ἐφημ. Τριφυλλίου Φερρών Ἐβρου. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—**Αἰδεσιμ.** Κτενιάδακην Ἀνδρέαν, Νέαν Σάνταν Μελισσοχωρίου. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ τεύχη ἀπὸ 1—1—63 ἕως νῦν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας ἐπληροφορήθημεν τὴν ἡμερομηνίαν διορισμοῦ σας.—**Αἰδεσιμ.** Παῖσιον Γεώργιον, Καλλιθέαν Κονίτσης. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς σας. Εὐχαριστοῦμεν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ ὁρθόδοξος λατρεία ὡς πολιτιστικὸς παράγων.—**Ἀμμωνᾶ,** Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα. Ὁ Παπαφλέσσας.—**Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα,** Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπ' τὸν ἀγρό του. Ἡ Ἀνάληψις.—«Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος τέταρτον. Ψυχωφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τοῦς «Ἀριθμοῦς» ὑπὸ **Εὐγενίου Βουλγάρεως.** Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα.—**Βασ. Ἡλιάδη,** Χριστιανικὴ ἀνάτασις. Ἡ πορεία τῆς σκέψεως καὶ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν δρόμον πρὸς τὴν ταπεινὴν φάνη τῆς Βηθλεέμ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Λυτρωτὴς τῆς ἀνθρωπότητος. Σταθμοὶ ἱεροὶ καὶ σημαντικοί.—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίμου Θεολογίτη.**—**Βασ. Μουστάκη,** Ἀρχαῖα τρόπαια τῆς Ὀρθοδοξίας. Βλαδίμηρος ὁ Ἰσαπόστολος. — Εἰδήσεις τοῦ TAKE.— Ἀλληλογραφία.